

azbāyišn

bahr(ag)

~išn: نیایش
 azd [ʔzd | = M] شناخته
 Azdahāg [ʔcydhʔkʰ | M ʔzdhʔg, (N aʔdahā)] ازدهاک، ضحاک ماردوش
 azdēnīdan, azdēn- [ʔzdyn-ytnʰ] آگاه کردن
 azēr [hcdl | N zēr] پایین، زیر
 azg [ʔzg | N azy] شاخه درخت
 aziš [hcš | M ʔcyš, ʔzyš] از او، از آن، پسواژه (= az) از
 ~-keh [-ks] زبردست، کهنتر
 ~-meh [-ms] مهتر، برتر
 āz-kāmag [ʔckʰmkʰ] آزکامه، حریص
 ~īh: آزکامگی، حرص
 azmūdan, azmāy- [ʔzmwtnʰ, ʔzmʔd- | N ā~] = uzmūdan.
 āznāwar [ʔznʔwl | M ʔzn] آزاده
 azraw-, → azruftan.
 azrāy- [ʔzrʔd-] زینت کردن
 azruftan, azraw- [(ʔ)zhrp-tmʰ | M ʔzrv-] خاموش شدن، فرونشستن
 āzurdan [ʔcwltnʰ | N ~] = āzārdan.
 āzwar [ʔcwl | N ~] آزور، حریص
 ~īh: حرص

B

b-, → būdan.
 babr [bpl | N ~] ببر
 babrag [bplkʰ] ببر، سنگ آبی
 -bad, → -bed.
 bādag [bʔtkʰ | N ~a] آب انگور تازه در خم کرده، باده
 bāy [bʔg | (M bʔw), N ~] باغ، بوستان
 bayōbaxt [bkwbhtʰ, bʔgwkbʔhtʰ] = Av. bayō.baxta- سرنوشت، تقدیر
 bahr(ag) [bʔhl (kʰ) | M bhr, N ~ (a)] بهر، بخش، پاره، قسمت؛ سبب

ayāsīdan

azbāy-

ayāsīdan, ayās- [ʔbydʔs-ytnʰ | M ʔyʔs-] به یاد آوردن، متوجه شدن
 ~išn(īh): یاد
 ayāstan [ʔbydʔstnʰ | M ʔyʔst] = ayāsīdan.
 āyišm [ʔdšm] ماه (کره)
 ayōxšust [ʔywkħšwstʰ] = Av. ayōxšusta- | M ʔywxšyšt !] فلز
 ~ēn [-ynʰ] فلزی
 āyōxtan, āyōz- [ʔywhmʰ, ʔywc-] بهم پیوستن، جفت کردن
 ~išn: اتحاد، بهم پیوستگی
 āyōzīdan [ʔywcymʰ] = āyōxtan.
 āyōzīdan, āyōz- [ʔywc-ytnʰ | P ʔywxšt, ستنیزه کردن
 ʔywx-] آشفتن، مضطرب ساختن؛ جنگیدن، ستیزه کردن
 ~išn(īh): ستیز، کوشش
 ʔaz [MN < A mn; hc | M ʔc, ʔz, N ~] از، تا
 ʔaz [ʔcʰ] ازدها
 *az [ANE < A ʔnh | P ʔz] من
 āz [ʔc | M ʔz, N ~] آز، حرص
 azabar [hcpl | M ʔc ʔbr, N zabar] زبر
 āzād [ʔcʔʰ | M ʔzʔd, N ~] ۱- آزاده ۲- آزاد
 āzādīh [ʔcʔyħ] ۱- آزادی ۲- سپاس، تشکر
 ~ guftan, ~ hangārdan, ~ kardan, pad تشکر کردن، سپاسگزار بودن
 ~ dāštan:
 āzār [ʔcʰ | N ~] آزار
 āzardan [ʔclmʰ | M ʔzyrdn] = āzārdan.
 āzārdan, āzār- [ʔcʰl-tmʰ | N ~] آزدن، آسیب رساندن
 ~išn: آزار، صدمه
 ʔāzarm [ʔclm | M ʔzrm, N ~] آزر، احترام
 ʔāzarm [ʔclm | M ʔzrm-] آسیب، صدمه
 a-zarmān [ʔzlmʔnʰ] بی‌پیری، پیرنشدنی
 āzarmīg [ʔclmykʰ] آبرومند، محترم
 ~īh: احترام، آبرو
 azbāy- [ʔzbʔd-] نیایش کردن

- ³bār [b²l | M b²r, N ~]
⁴bār [b²l | M b²r, N ~]
 bārag [b²lk¹ | N ~a]
 barbut [blbwt¹ | N ~]
 bārestān [b²lstr¹n¹]
 ~īh:
 bārīg/k [b²lyk¹ | N bārīk (cf. tārīg)]
 bār-īmag [b²ly¹mk¹ | N ~a]
 barōmand [b²lwmnd | N ~]
 barsom [blswm | M brswm]
 baršnūm [blšnwm]
 bastan, band- [ASLWN-m¹ < A √²sr; bsn¹, bnd- | M bsn, (bn-),
 P bnd-, N ~]
 bāstān [b²st¹n¹ | M b²yst¹n, N ~]
 bāš [YHWWNš | M b²š, N ~]
 baškuč [bškwč]
 bašn [bšn¹ | = P] → buš.
 baw-, ~išn, → būdan.
 baxš-, ~išn, → baxtan.
 baxt [b²(¹)ht¹ | N ~]
 baxtan, baxš- [HLKWN-m¹ < A √¹hlq;
 b²(¹)htm¹, bhš- | M bxt, bxš-, N baxš¹dan]
 ~išn:
 bay [ORHYA < A ²lh; bk¹, bg | M by]
 im ~:
 ōy ~:
 bayaspān [by²sp¹n¹ | = M]
 bayaspān |īh:
 ~īg [-yk¹]
 bāz [b²c | N ~]

- بار، میوه
 بار، پشته؛ وظیفه
 باره، اسب
 بریط
 بردبار، متحمل
 بردباری، تحمل
 باریک، نازک، دقیق
 بارجامه، خرچین
 برومند، بارور
 برس (دسته‌ای ترکه بهم بسته،
 که در مراسم مذهبی زردشتیان به کار می‌رود)
 برشوم (مهمترین مراسم شستشوی مذهبی زردشتیان)
 بستن
 اغلب، همیشه
 باش (امر از بودن)
 جانور افسانه‌ای که نیمی شیر و نیمی دال بود
 بشن، نوک، بالا (قامت)؛ فش، یال
 بخت، اقبال، قسمت، سرنوشت
 بخش کردن، توزیع کردن، سهم دادن
 بخشش، قسمت
 خدای سرور
 شاه، اعلیحضرت
 شاه فقید
 پیام‌آور، فرستاده
 سفارت، مأموریت
 اسب چاپار
 باز، شاهین

- (az) ān bahrag rāy
 bahrōmand [b²hl¹wmnd | N bahramand]
 ~īh:
 bahr(ag)war [b²hl(k)wl | N bahrawar]
 ~īh:
 bāj [b²c | N ~]
 balādur [bl²twr | N ~]
 bālag [b²lk¹ | N bāl]
 bālāy [b²l²d | M b²l²y N bālā]
¹bālēn [b²lyn¹]
²bālēn [b²lyn¹ | N bālēn]
 ~-gāh [-g²s]
 balgam [blgm | N balyam]
 bālist [b²lyst¹ | (M b²ryst¹)
 ~īh:
 ~īg [-yk¹]
 bālīš [b²lšn¹ | N ~]
 bām [b²m | = M]
 bāmbišn [MLKTA < A mlkt²; b²nbšn¹ | M b²nbyšn]
 bāmdād [b²md²l¹ | M b²md²d, N ~]
 bāmīg [b²myk¹]
 -bān [-p²n¹ | M -b²n, N ~]
 band [bnd | = P, N ~]
 band-, → bastan.
 bandag [bndk¹ | P bndg, N ~a]
 bang [bng | N ~]
 bānūg [b²mwk¹ | N bānū]
 bar [bl | N ~]
 bar-, ~išn, → burdan.
¹bār [b²l | N ~]
²bār [b²l | N ~]

- از بهر آنکه، بنابراین
 بهره‌مند؛ بخش پذیر، مرکب
 بهره‌مندی؛ ترکیب
 مشارکت، شرکت‌کننده، شریک
 شرکت، امتیاز
 کجج، مالیات
 بلادر (نام زهری کشنده)
 بال
 بالا، بلندی، قامت
 سئوک، قلّه
 بالش، بالین
 بالین‌گاه، نیمکت، تخت
 بلغم
 بالاترین؛ قلّه؛ در نجوم: اوج
 ارتفاع، بلندی
 بلند، عالی
 بالش، بالین
 فروغ، درخشندگی، شکوه
 ملکه
 بامداد، سپیده‌دم
 بامی، درخشان، باشکوه
 بان، دار (پسوند)
 بند، گره
 باند
 باندگ
 بانو
 بر، میوه، سود، حاصل
 بار، دفعه
 بار، ساحل

bēwar [bywl | M bywr, N ~]

P bid [byr' | P byd]

bidaxš [bythš]

*bijagān [bck'n']

bīm [bym | = M, N ~]

~gēn [-kn']

~gēnīh:

~ōmand [-'wmnd]

*bistag [bstk' | N busta]

biš [byš | N ~]

bištan, bēš- [byš-tn' | M byšt, byš-]

~išn:

bizešk [bcšk' | M bzyšk, N pizišk]

bōb [bwp | N ~]

bōr [bwl | N ~]

borz [bwlc | P wrz]

borz-wāng [bwlcw'ng]

~ihā [-yh']

bowandag [bwndk' | M bwndg]

~ih:

~-menišnīh [-mynšnyh]

bōxtag [bwhrk' | M bwxtg]

~ih:

bōxtan, bōz- [bwhtn', bwc- | M bwxtn, bwz-]

~išn [-šn' | J bwzyšn/t, N pōziš]

bōxtār [bwhr'l | M bwxt'r]

~ih:

¹bōy [bwd]²bōy [bwd | M bwy, N ~]

bōyāg [bwd'k' | M bwy'g, N bōyā]

bōy-dār [bwdd'l | N ~]

بیور، ده هزار

دوباره

وزیر اعظم

طبی

بیم، وحشت

بیمگین، وحشتناک

بیمگینی

بیمگین

فندق

بیش (= اقونیطون)، نوعی گیاه سمی

آزردن، زجر دادن

آزار، زجر

پزشک، طبیب

بوب، قالی ظریف

بور، کهربایی

بلند

بانگ بلند

به صدای بلند

کامل، تمام، بی نقص

تمام بودگی، تمامی، کمال

درست اندیشی

رستگار

رستگاری

رستگار شدن، نجات یافتن

رستگاری؛ پوزش

نجات بخش

رستگاری، نجات

حس، درک

بوی، رایحه، بخور

بویا

بوی دار

bāzā [b'c'y | (N bāzū)]

~bānag [-p'nk']

bazag [bck' | M bzg, N ~a]

~ih: = bazag.

bazakkar [bckkl | M bzkr]

bāzā-zanišnīh [b'c'y znšnyh = Av. bāzu.jata-]

bazišn [bcšn']

bazzm [bzmm | = M, N ~]

~āwurd [-'wlr' | N ~]

bē [BRA < A br' | M b']

~... (enyā)

~... enyā ... nē:

~az:

²be [BRA | M b', N bi-]

-bed [-pr' | M -byd, N -balihud]

bēdom [bytwm | M bydwm]

bēgānag [byk'nk' | N ~a]

bēgār [byk'l | N ~]

bēh [byh | N bih]

bēl [byl | (M byr), N ~]

bēlūr [bylwr | P bylwr, N bilūr]

bērōn [byhwn' | M byrwn, N bērīm]

bēš [byš]

~burdan:

bēš-, ~išn, → bištan.

bēšāz [byš(')z]

bēšāz(ēn)- [byš'z(y)n-, byš(')c(y)n- | M byš'z-]

~išnīh:

bēš-burdār [byšbwr'l]

bēšīdan [byš'ym'] = bištan.

bēšōmand [byš'wmnd]

بازو

بازوبند، زره بازو

بزه، بدی

بزه گر، گناهکار

بازو زنجشی (نام درجه ای از گناه)

بخش، قسمت

بزم، سور

بزم ماورد (نوعی کلوچه)

اما؛ بیرون

بجز

در غیر این صورت

بدون

به پیش فعل و با کاربرد تعریف پذیر ندارد)

بد (پسوند)، سرور

دورترین

بیگانه، غریب

بیگار، سخره

به (میوه)

بیل

بلور

بیرون

آسیب، دشمنی؛ اندوه، درد

دشمنی کردن

شفادهنده، طبی

شفا دادن، درمان کردن

درمان

دشمن

اندوهگین

brištan

brištan, brēz- [blyštn', blyc- | M bryz-, N birištan]

brüg [blwk' | M brwg, N abrū]

būdan, b(aw)- [YHWWN-in' < A yhwwn, √ hwh; bwn', b- | M
bwdn, bw-, N būdan]

bawišn:

būf [bwp | N ~], *būg [bwk']

buland [bwlnd | = M, N ~]

būm [bwm | N ~]

~čandag [-cndk']

¹bun [bwn' | = M, N ~]

²bun [bwn' | N ~] = wan.

bunag [bwnk' | N ~a]

~dāštan:

bun-dahišn(īh) [bwndhšn', -yh]

bunīh [bwnyh]

buništ [bwnyšt' | = M]

~ag [-k']

bun-kadag [bwnktk']

bun-xān [bwnh'xān']

bur-, ~išn, → burīdan.

burāg [bwł'k']

burām-, → brām-.

burd [bwl' | M bwrđ]

~īh:

burdan, bar- [YBLWN-in' < A √ yhl;
bwłm', bl- | M bwrđ, br-, N ~]

~išn:

burdār [bwl'ār]

~īh:

burd-ešnōhr [bwl' šnwht | P bwrđyšnwhr]

burg [bwl'g | (Ar. burj)]

burg

برشتن

ایرو

بودن، شدن

پیدایش، تکوین

بوف، جغد

بلند، به صدای بلند

بوم، سرزمین، کشور

زمین لرزه

اساس، نهاد، ته

بنه؛ خیمه گاه، مسکن

سکناگزیدن، مستقر شدن

بندھش، آفرینش نخستین

آغاز

اساس، بنیاد

اصل

بن کده (= خانه اصلی)، خانه

سرچشمه

برآ، برنده

بردار

بردباری

بردن، حمل کردن، ستاندن، تاب آوردن

تحمل، رفتار

بردار (= حمل کننده)؛ رحم

بردباری

سپاسگزار، شکرگزار

برج

bōyēnīdan

bōyēnīdan, bōyēn- [bwdyn-ytn']

bōyestān [bwdst'n' | M bwyst'n, N bōstān]

~bān [-p'n']

bōyīdan, bōy- [bwd-ytn' | N ~]

bōz-, ~išn, → bōxtan.

brād [AH < A ʔh; bɾ'ɾ' | M br'ɾ']

~ar [bɾ'ɾ' | M br'ɾr, N birādār]

*brādarōd [bɾ'tlwɾ']

~īh:

brāh [bɾ'h | N barāh]

brahm(ag) [bl'(?)hm(k') | M brhm(g)]

brahnag [bl'(?)hnk' | M brhng, N barahna]

brām- [b(w)ɾ'm- | (P brm-)]

~ag [-k' | P -g]

brāzīdan, brāz- [bɾ'c-ytn' | M br'z-, N barāzīdan]

~išn:

~išnīg:

brēh [bly(y)h]

brēhēnīdan, brēhēn- [blyhyn-ytn']

~āg [-'k']

~išn:

brēz-, → brištan.

brēzan [blycn' | M bryzn, N barēzan]

brīdan, brīn- [PSKWN-in' < A √ psq; blytn', blyn- | M bryd,
N burīdan]

brīn [blyn']

~gar [-k]

¹brinǰ [blnc | N birinǰ]

²brinǰ [blnc | (M bryng), N birinǰ]

~ēn [-yn']

brīnōmand [blyn'wmnd]

brīnōmand

بوی دادن، معطر کردن

بوستان، باغ گل

باغبان

بوییدن، بو کردن

برادر

برادر

خویشاوند(ناتنی)، شریک، رقیب

خویشاوندی، رقابت

درخشندگی، شکوه

روش، شکل، لباس

برهنه

گریستن، نالیدن

ناله

تاییدن، درخشیدن

تابش، درخشندگی

تابان، درخشنده

قسمت، سرنوشت

۱- آفریدن، ساختن ۲- مقدر کردن

تقدیرگر

۱- آفرینش ۲- تقدیر، سرنوشت

برزن، کوره، اجاق

بریدن، قطع کردن

بخش، برش؛ قسمت، محدود، معین

تقدیرگر؛ قاطع

برنج (خوراکی)

برنج (آلیاژ)

برنجین، برنزی

محدود

čandal [cndl N ~]	چوب (صندل)
čandīdan, čand- [cnd-ytn ¹ (M cn-ystm), J ~]	تکان خوردن، لرزیدن
~išn [N čandiš]	چندش، حرکت
čang [cng M šng, N ~]	چنگ
~srāy [-sl ² d]	چنگسرای، نوازنده چنگ
čār [c ¹ l] = čārag.	
čārag [clk ¹ M-erg]	چراگاه، چرا؛ گله
čārag [c ² lk ¹ N ~a]	ایزار، چاره
~garīh [-glyh]	چاره‌گری، قابلیت
čarb [clp P crb, N ~]	چرب، روغنی؛ ملایم، نرم
~ih:	چربی؛ ملایمت
~išn [-šn ¹]	روغن، چربی
~išnōmand [-šn ² wmnd]	چربی‌دار
čarm [clm M crm, N ~]	پوست، پوست خام، چرم
čārūg [c ² hwk ¹ N čārū]	آهک، ساروج
~ēn [-yn ¹]	آهکی
čarz [clz N ~]	چرز (نام پرنده‌ای)
čāšīdan [c ² š-ytn ¹] = čāštan.	
čašm [AYNE < A 'ynh; cšm = M, N ~]	چشم
¹ čašmag [cšmk ¹ M cšmg, N ~a]	چشمه، سرچشمه
² čašmag [cšmk ¹]	نامی
čašmagāh [cšmk ² s M cšmg ² h]	آشکار، انگشت‌نما، علنی
~ih:	انگشت‌نمایی، محکومیت
čašm-arešk [cšm ² lyšk ¹]	حسود
~ih:	حسد
čašm-dīd [cšm dyl ¹]	آشکار، پدیدار، پیدا
čāšnīg [c ² šnyk ¹ M c ² šnyg, N čāšnī]	چاشنی، مزه
čāšt [c ² šr ¹ N ~]	چاشت، غذای (نیمروز)
¹ ~ag [-k ¹]	خوراک
² čāštag [c ² štk ¹]	آموزش، آموزه
čāštan, čāš- [c ² š-m ¹]	آموختن

burīdan, bur- [bwl-ytn¹ | M bwr-, N ~] = brīdan.

~išn:

برش

Burz [bwlc]

برز (نام ایزد حامی کشاورزی)

(برزین مهر (نام سومین آتش مهم ساسانیان، خاص طبقه کشاورزان)

Burzēnmīhr [bwlcynmtr¹]

بزرگ داشتن، ستودن

burzīdan, burz- [bwlc-ytn¹]

~išn:

احترام، ستایش

~išnīg:

ستودنی

buš [bwš | N ~]

بش، یال

būšāsp [bwš²sp | M bwšy²sp, N ~]

خواب، کاهلی، رویا

but [bwt¹ | = M, N ~]

بت؛ بودا

buz [AZ < A 'z; bwc | N ~]

بز

Č

čābuk [c²pwk¹ | N ~]

چابک، چست، برترین

~ih:

چابکی

čādur [c²twl | N ~]

چادر، پوشش

čagād [ck²r¹ | (N čakād), J čeyād]

چکاد، قلعه

čagar [ckl]

همسر (درجه دوم)، چگر

čāh [c²h | N ~]

چاه، گودال

čahār [ALBA < A 'rb²; ch²l | M ch²r, N ~]

چهار

~dah [ch²ldh | N ~]

چهارده

~pāy [ch²lp²d | N ~ > čārwā]

چهارپای

čakōk [ckwk | N ~, čakāwak]

چکاوک

čakuč [ckwc | N čakuš]

چکش

čambar [cmbl | N ~]

چمبر، حلقه

čamišn [amšn¹ | M cmbyšn (?)]

چادرار (= عمل ادرار کردن)؛ دستشویی (= مستراح)

čand [cnd | = M, N ~]

چند، چه اندازه؟ هراندازه، هرچند؛ اندکی، کمی

~ih:

چندی، کمیت، مقدار

čihrīg [cyhlyk ¹]	طبیعی
čihr-šnāsīh [cyhšn ² syh]	چهرشناسی (= مزاج شناسی)
čim [c(y)m M cym, N ~]	سبب، علت، قصد، معنی
~ (rāy):	چرا؟
čim-gōwāgīh [cym gwb ² kyh]	منطق (علم)
čimīg [cymyk ¹]	منطقی، موجه، با معنی
čim-, ~išn, → 'čīdan.	
čīmag [cynk ¹ P cyng, N ~a]	چینه، دانه
čīnār [cyn ² l N ~]	چنار
čīnwad [cynw(p)t ¹], ~puhl:	چینود پل (پل جداکننده روان پرهیزگاران از روان گناهکاران)
čīrāy [c ¹ y P cr ² g, N ~]	چراغ
čiš [MNDOM P cyš] = tis	
čiyōn [cygwn ¹ M c ¹ wn, N čīm]	چون، مانند، چگونگی، کی (چه وقت)
~ka:	چنانکه
~ih:	چگونگی، ماهیت
čōb [cwp N ~]	چوب
~ag [-k ¹ N ~a]	چوبه، گرز

D

¹ dabr [dpl]	فریبکار، گناهکار
² dabr [dpl]	* تیره رنگ
dād [d ¹ M dd, N ~]	داد، حیوان وحشی
¹ dād [d ² t ¹ M d ² d, N ~]	داد، قانون؛ نوشته‌هایی که به مطالب دینی مربوط می‌شود
² dād [d ² t ¹ N ~]	زاد، سن
³ dād [d ² t ¹]	دندان
⁴ dād, → ahlaw-dād.	
dādan, dah- [YHBWN ² tn ¹ ← A-√yhb; d ² tn ¹ , dh- M-d ² dn ¹]	دادادن - آفریدن
(dy-), P dh- N ~, dih-	
~išn [dh(y)šn ¹]	بخشش، دهش؛ آفرینش

~išn:	آموزش
čatrang [ctng (Ar. šatranj)]	شطرنج
*čaw(la)gān [cwpk ² n ¹ ! Ar. šawlaḡān, N čaugān]	چوگان، چوب خمیده چوگان
čaxrag [c ² hik ¹ M cxr, N čarx]	چرخ، حلقه
čaxšāgīh [chš ² kyh]	حس چشایی
čaxšišn [chšš ¹ M, J cax-, N čaš-]	مزه، طعم
čē [ME < A mh M cy, N čī]	کدام، چه
~rāy:	برای چه، چرا
~ih:	چیستی، ماهیت
čē [ME, → 'čē]	چیه، چون، برای، زیرا، که
čē-ēwēnag [ME 'dwykn ¹]	چگونه
~ih:	چگونگی
čegām-iz [cyk ² m-c M cyg ² myc], ~-ē(w):	کمی؛ هرچه
čegāmag [cyk ² mk ¹ N č(ag)āma]	چکامه، سرود
čēh-, ~išn, → 'čīdan.	
*čēhag [cyhk ¹]	غم
čehel [40 N čihil]	چهل
čēh-widarag [cyhwdlg] = čīnwad puhl.	
čēlān [cyl ² n ¹ = M, N ~]	دشنه
~gar [-kl, -gl N ~]	چلنگر، آهنگر
čēr [cyl M cyr, N ~]	چیره، پیروز، شجاع
~ih:	چیری، شجاعت
čērīhistan, čērīh- [cylyh-stn ¹]	چیره‌شدن، پیروز شدن
¹ čīdan, čīn- [cym ¹ , cyn- M cyydn, cyn-, N ~]	جمع کردن، چیدن
~išn:	جمع‌آوری
² čīdan, čēh- [cym ¹ , cyh- M cy-]	زاریدن، سوگواری کردن، غصه خوردن
~išn:	زاری
~išnīg:	غم زده
¹ čīhr [cyl ¹ M cyhr, N ~]	چهره، سیما، شکل، ظاهر
² čīhr(ag) [cyl(k ¹) M cyhr, P -g, N ~]	بنیان، تخمه؛ طبیعت، ماهیت
čihrēnīdan, čihrēn- [cyhlyn-ym ¹]	شکل دادن

dām

³dām [d²m | P d²mg, N ~]
dāmād [d²m²r¹ | M d²m²d, N ~]
~īh:
damēnag [dmynk¹]

damīdan [dmyn¹] = daftan.

dān, ~išn, → dānistān.

-dān [-d²n¹ | = M, N ~]

dān(ag) [d²n(k)¹ | N ~a]

dānāg [d²n²k¹ | M d²n²g, N dānā]

~īh:

dāndān [KKA < A kk²; dnd²n¹ | = M, N ~]

dānistān, dān- [YDOYTWN-sm¹ < A √yd²; d²n-sm¹ | M d²n-ysm,

N ~] dān|ستان

~išn:

~išnōmand [-šn²wmnd]

dar [BBA < A bb²; dl | M dr, N ~]

dār [d²r¹ | M d²r, N ~]

dār-, ~išn, → dāstān.

-dār [-d²r¹ | M -d²r, N ~]

P darāy [dl²g | J ~, N darāy]

*darak [dlk¹]

darband [BBAbnd | N ~]

darbās [dlp²s]

dard [dlr¹ | M drd, N ~]

~ōmand [-²wmnd | M -wmnd, N ~mand]

dārēn [d²lyn¹ | M d²rwyn]

dargāh [dlg²s | N ~]

dārgardīh [d²lkryh¹ | M d²rgyrdyh]

dar-handarzbēd [BBA-, dl-hndlcpt¹]

darīgbed [dlykpt¹]

*dārmag [d²lmk¹]

dārmag

تله، تور، دام
داماد، شوهر دختر
دامادی، شوهری دختر
بادزن

دار - دان، - دار (پسوند)

تخم، دانه

خردمند، دانا

خرده، دانایی

دندان

دانستن

دانش

دانشمند

دره؛ کاخ؛ باب، موضوع
دار، درخت؛ چوب

- داره، - بان (پسوند)

درای، زنگ

بخش، فصل

دروازه

کاخ

درد

دردمند، بیمار

چوبین

دردگاه

دارآویختگی، تصلیب

رایزن دربار

رئیس تشریفات دربار

ریز، ظریف

darven

dādār

dādār [d²r¹l | N ~]

~īh:

dādestān [DYNA < A dyn²; d²tst²n¹ | M

d²(d)yst²n, N dā(de)stān]

dād-gāh [d²tg²s] = daxmag

dādīg [d²tyk¹]

dād-meh [d²ims]

dādwar [d²twbl | (M d²ywr, P d²dbr), N dā(d)war]

~īh:

daftan, dam- [dpm¹, dm- | M dm-, N dam-tdan]

~išn:

daftar [dpt¹ | N ~]

dagr [ALYK < A ryk; dgl | M dgr > dyr, N dēr]

dagrand [dglnd | N dērand]

~xwadāy [-hwr²y]

dagr[-pattāy [dglpr²d]

~zamān [-zm²n¹]

~zī(w)īšn [-zywš²n¹]

dah [to, ASLYA < A sr² | M dh, N ~]

dāh-, ~išn, → dādan.

Dahāg [dh²k¹ | (N Dahāk)] = Azdahāg.

dahān [PWME < A p(w)m-h | M dhyn, N dahān]

dahibed [dhywpt¹ | M dhybyd]

dahigān [dhywk²n¹ | N dhigām]

dahlīz [d²hlyc | (M dhryz), N ~]

dahm [d²hm]

dahom [d²hw²m | M dhwm, N ~]

dālman [d²hmn¹ | N dāl(man)]

dam-, ~išn, → daftan.

¹dām [d²m | = M]

²dām [d²m | = M, N ~]

dām

dādār

دادار، آفریدگار
داداری، آفریدگاری

داد، داوری، قانون؛ روند، مورد (قانونی)

جای وقفی، آتشکده

قانونی، مربوط به قانون

بالغ، بزرگسال

داور

داوری

دمیدن، نفس کشیدن

دم، نفس

دفتر، دفتر محاسبه

دیر، دراز

دیورنده، دراز

دارای پادشاهی طولانی

دیرپا

دیرزمان، زمان طولانی

دیرزی

ده

دادن

دهان

دهبد، فرمانروا

دهقان، کشاورز

دهلیز

بافضیلت، پارسا؛ عضو جماعت زردشتی، محرم

دهم

دالمن، عقاب

آفرید

آفریده، آفرینش

دام، حیوان اهلی

pad ēd dāstan

dēn-āstawān

pad ēd dāstan [cf. N *pindāštan*]

~išn:

dāštār [*dʰšrʰl*]

daw-, → dawīdan, dawīstan.

¹dawāl [*dwbʰl* | N ~]

²dawāl [*dwbʰl* | N ~]

¹dawīdan, daw- [*LHTWN-inʰ* < A √ *rh*; *dwytnʰ*, *dwb-* | M *dw-*, N ~] دویدن

²dawīdan, daw- [*dw-ymʰ*]

^{1,2} dawīstan [*LHTWN-stnʰ*, *dwstnʰ*] = ^{1,2} dawīdan.

daxmag [*dhm̄kʰ* | P *daxmg*, (جایی که اجساد را تا هنگام نابودی نگاهداری می‌کنند) N ~a]

~estān [*-srʰnʰ*]

daxšag [*dhškʰ* | M *daxg*]

pad ~ dāstan:

az ~ hištan:

~ōmand [*-ʰwmnd*]

Day [*ddvʰ* | M *dyy*, N ~]

dāyag [*dʰykʰ* | M *dʰyg-*, N ~a]

~ānīh [*-ʰnyh*] | (N *dāyagī*)

dazīdan, daz- [*dc-ymʰ*]

~išn:

dēbāg [*dypʰkʰ* | N *dēbā*]

dēbahr [*dypʰhl* | P *dybhr*]

pad ~ dāstan:

dēg [*dykʰ* | N ~]

deh [*MTA* < A *mrʰ* | M *dyl*, N ~] → *dah*

~gān [*MTA-*, *dʰhkʰnʰ*] = *dahigān*.

dēn [*dynʰ* | = M, N *dīn*]

dēnār [*dynʰl* | N *dīnār*]

dēn-āstawān [*dynʰstwbʰnʰ*], dēn-burdār [*dynbwrhʰl*]

پنداشتن

حفظ، نگاهداری

محافظة، مراقب

پوست، دوال

فرب، نیرنگ

دویدن

گفتن (اهریمنی)

دخمه (جایی که اجساد را تا هنگام نابودی نگاهداری می‌کنند)

گورستان

نشان، علامت، ویژگی؛ یاد

به یاد داشتن

فراموش کردن، از یاد بردن

نشاندن

آفریدگار؛ گاه‌نما: نام دهمین ماه سال، هشتمین،

پانزدهمین و بیست و سومین روز ماه

دایه

دایگی، پرستاری

داغ کردن، سوزاندن

سوخستگی

دیبا

خشم

تبعید کردن

دیگ (دِه) *dah*

ده؛ سرزمین، کشور -

دین؛ گاه‌نما: نام بیست و چهارمین روز ماه

دینار، سکه طلا

بایمان، معترف به دین

darmān

pad . . . dāstan

darmān [*dlnʰnʰ* | M *drmʰn*, N ~]

darrīdan, darr- [*SDKWN-inʰ* < A √ *sdq*; *dl-ymʰ* | N ~]

dārūg [*dʰhwkʰ* | M *dʰrwg*, N *dārū*]

dār-wāzīg [*dʰhwʰcykʰ* | N *dār-bāz*]

darz [*drc* | N ~]

~īg [*-ykʰ* | N *darzī*]

dās [*dʰs* | N ~]

dāsʰr [*dʰsl* = Av. *dāθra-*]

dast [*YDE* < A *yd-h*; *dstʰ* | = M, N ~]

dastag [*dstkʰ* | N ~a]

dast(a)gird [*YDE-*, *dst-krtʰ* | M *dstygyrd*, N *dastgird*]

dast-gīr [*dstgyl* | N ~]

dast-graw [*dstghwbʰ*]

dast-kārīh [*YDEkʰlyh* | N ~ 7]

dast-šōy [*dstšwd*] = *gōmēz*.

dastwar [*dstwbl* | M *dstwr*, N *dastūr*]

~īh:

dastyār [*dstydʰl* | (P *dstdʰr*), N ~]

~īh:

dašn [*dšnʰ* | = M]

dāšn [*dʰšnʰ* | M *dʰš(y)n*]

dašnag [*dšnkʰ* | N ~a]

dašt [*dštʰ* | = M, N ~]

daštān [*dštʰnʰ* | N ~]

~estān [*-srʰnʰ*]

~māh [*-mʰh*]

~ōmand [*-ʰwmnd*]

dāštan, dār- [*YHSNN-inʰ* < A √ *hsn*;

dʰštnʰ, *dʰt-* | M *dʰštn*, *dʰr-*, N ~]

pad . . . dāstan:

دارو، درمان

پاره کردن، دریدن

دارو، درهان

دارباز، چوب باز *darz*

درزه، شکاف

درزی، خیاط

داس

پاداش، هدیه

دست

بسته، دسته، گروه

دستگرد، ملک

۱- دستگیر، یاور ۲- دستگیر، اسیر، برده

بردگی، اسارت

کاردستی

دستور، وزیر، باقدردت

رسم؛ اختیار

دستیار

دستیاری، کمک

دست راست

هدیه

۱- دست راست ۲- دشنه

دشت، زمین هموار

دشتان (قاعدگی)؛ زن قاعده

جای مجزا برای زنان قاعده

دوران قاعدگی

زن قاعده

حفظ کردن، داشتن، گرفتن، نگاه داشتن

تصور کردن، فرض کردن

dōl

dōl [dwl | N ~]

dō[-pahīkar [dwp̄tkl | N du-paīkar]

~-pāy [2 LGLE, dwp'k | N du-pā]

dōs [dws | N ~]

dō-saxwan [2 shwn']

dōsēn [dwsyn']

dōst [dwt' | = M, N ~]

~īh:

¹dōš [dws̄ | N ~]

²dōš [dws̄ | N ~]

dōš-, ~išn, → ^{1,2}dōšīdan, ¹dōxtan.

dōšag [dws̄k']

~īh:

dōšāram [dws̄'lm | M dws̄'rm]

dōšastar [dws̄st']

¹dōšīdan, dōš- [dws̄-ym']

~išn:

²dōšīdan [dws̄ym'] = ¹dōxtan.

dōšīzag [dws̄yck' | (M dws̄x̄, J dws̄kyzh), N ~a]

~īh:

dōwom [2wm | N ~]

¹dōxtan, dōš- [dwhm', dws̄- | N ~] → dōšīdan

²dōxtan, dōz- [dwhm', dws̄- | N ~]

dōys'r [dws̄l = A → dōiθra-]

dōz-, → ²dōxtan.

drafš [dłpš̄ | P drfš̄, N ~]

drafšīdan, drafš- [dłpš̄-ym' | P drfš̄-, N ~]

drahm [ZWN' < A zwzn | M drhm, N dir(h)am]

dra(h)nāy [dl(h)n²d]

dramanag [dlmnk' | N dirmana]

drang [dłng | N dirang]

drang

دلو؛ درنجوم: برج دلو

در نجوم: دو بیکر، برج جوزا

دویا، بشر

انگم؛ اندود

فریبنده، دوسخنه

انگمی (= چسبنده)؛ اندوده؛ لعابدار؛ سفالینه

دوست

دوستی، مهر

دوش، شانه

دوش، دیشب، شب قبل

دوش، دیشب، شب قبل

عزیز، محبوب

عشق، مهر

عشق، مهر

مغرب

دوست داشتن، عشق ورزیدن

دوستی، خوشی

باکره، دوشیزه

بکارت، دوشیزگی

دوم (در اعداد ترکیبی)

دوشیدن

دوختن

چشم

درفش

۱- درخشیدن ۲- لرزیدن

درهم

درازا

درمنه (نام گیاهی است)

ادامه، درنگ (دوره)

dēnīg

dēnīg [dynyk' | N dēnī]

dēnōdag [dynwtk']

dēr, dērand, → dagr, dagrand.

dēs(ag) [dys(k') | M dys]

dēsīdan, dēs- [dys-ym' | M dys-yd]

dēw [SDYA < A šyd', pl. šydy' | N ~]

dēwān [d(p)yw'n' | N ~]

dēwānag [dyw'nk' | N ~a]

dēwār [dyw'r' | M dyw'r, N ~]

dēw[-ēsniḥ [SDYAysnyh | (M dyw'snyh)]

~-ēzagīh [SDYAyckyh] = ~-ēsniḥ.

dēwōk [dyw'wk' | N dēwuk]

dībīr [dpy(w)r' | M dbyr, N ~]

~īh:

~-estān [-st'n' | N ~]

did [TWB < A twb; dt']

dīdan, wēn- [HZYTWN-m' < A √ hzy; dym', wyn- | M dydn, wyn-, N

~, bīn-]

~išn:

~išnīg:

dīdār [dyr' | N ~]

pad ~ [N padīdār]

dīdom [dīwm]

dīg [YTMAL < A * 'tm' | N dī]

dīl [LB(B)ME < A lb(b)-h; dyl | = M, N ~]

dīlēr [dylywl, dyl | N ~]

dīz [KLYTA < A qyr'; dz | M dyz, N ~]

dō [2, TLYN' < A nym | M dw, N du]

~-axwānīg [2 'hw'nyk']

~-gānag [dwk'nk' | M dwg'ng, N dugāna]

dōk [dwk' | N ~]

dōk

دینی، دیندار

شیرده، ماده

دیس (= شکل)، ظاهر

ساختن

ابلیس، دیو

دیوان، مجموعه نوشته‌ها

دیوانه، دیوی (منسوب به دیو)

دیوار

اهریمن پرستی، دیوپرستی

زالو

دبیر، نویسنده

دبیری، نویسندگی

مدرسه

بعلاوه، پس، دوباره، دیگر

دیدن

بینایی، بینش

پدیدار، پیدا

دیدار؛ دیدنی

پدیدار

دوم

دی، دیروز

دل

دلیر

دژ

دو

دو جهانی، مربوط به دو جهان

دوگانه؛ توأم

دوک

دوک

drust

duš-arz

drust [drw(d)st¹ | (M dryst), N durust] درست؛ تندرست، سالم

~ih: درستی؛ تندرستی
سرپزشک، رئیس پزشکان

drustabed [drwystpt¹]

društ [dlwšt¹ | N durušt] بردرشت، زیر، سخت

~ih: بردرشتی، سختی

~-āwāz, ~-ēwāz [-²p²c, -²yw²c] درشت آواز

druwand [dlwnd | M drwnd] بد، ناپاک، دروند، گناهکار

~ih: ناپاکی، گناه

druxtan, drōz- [dlwhtn¹, dlwc- | M drwxt, drvz-] دروغ گفتن، فریفتن

druz [dlwc | (P drvj)] دیو

dūd [dwr¹ | M dwd, N ~] دود

dūdāg [dwtk¹ | N ~a] دوده

dudīgar [dytkl | M dwdygr, N dīgar] ددیگر، دوم

duj-, = duš-
~-daft [dwšdpt¹] بددم، کوتاه دم

~-dānāg [dwšd²n²k¹] نادان

~-dēn [dwšdyn¹ | M dwjdyn-] بددین

~-dōys^arīh [dwšdwyslyh] بدچشم

~-gand [dwšgnd | P dwjgnd] بدبو

~-gandīh: بدبویی

dum(b) [dwm(b¹) | N ~] دم

~-ōmand [-²wmnd] دمدار

dūr [LHYK¹ < A rhyq; dwl | M dwr, N ~] دور، فاصله دار، بعید

durgar [dwlgl | N ~] درودگر، نجار

dusraw [dwswhb¹] بی آبرو، بی آرم

~ih: بی آبرویی، بی آرمی

duš- [dwš- | = M] بد، دش - (پیشوند)

~ih: بدی، تبهکاری

~-āgāh [dwš²k²s] ابله، احمق، نادان

~-āgāhīh: حماقت، نادانی

~-arz [-²lc] بی ارچ، بی ارزش

دش / ارز

دش / ارز

dranjīdan

drūdan

dranjīdan, dranj- [dlnc-ym¹]

~išn: گفتن، سخن، درخت

draxt [dl²ht¹ | M drxt, N diraxt]

drāy-, ~išn, → drāyīdan.

drayā(b) [dlyd²(p̄) | M dry²b, N daryā(b)] دریا

~-bār [-b²l | N -bār] دریابار، ساحل

drāyān-²jōyišn [dl²d²n ywdsn¹] کسی که به هنگام خوردن حرف می زند

~ih: گناه ناشی از حرف زدن به هنگام خوردن

drāyīdan / drāyīstan, drāy- [dl²d-ym¹, -stn¹ | M dr²yst, dr²y- N darāyīdan] گفتن (اهریمنی)؛ هرزه گویی کردن

~išn: هرزه گویی

drāz [dl²c | N dirāz] دراز

driyōš [dlgwš | N daryōš, darwēš] درویش، نیازمند، فقیر

~ih: درویشی، نیازمندی، فقر

drō [KDBA < A kdb²; dlwb¹ | M drw, (N darōy)] دروغ، فریب

drōd [ŠRM < A štm; dlwr¹ | M drwd, N darōd] آرامش، تندرستی، سلامتی، کامیابی

drō-dādwarīh [KDBA d²twblyh] داورى دروغ

¹drōn [dlwn¹ | N darūna] کمان

²drōn [dlwn¹ | N darūn] درون: نان مقدس؛ مراسمی که نان مقدس در آن به کار می رود

drōn yaštan: نان درون را تقدیس کردن

drōš [dlwš] داغ، علامت؛ پادافراه

~ag [-k¹] *ویران

drōšīdan, drōš- [dlwš-ym¹] داغ زدن

drōšom [dlwšwm] علامت

drōz-, → druxtan.

drōzan [dlwcn¹ | M, J drwzn] دروغزن، دروغگو

~ih: دروغ

drubušt [dl(w)pwšt¹] دژ، دفاعی

~ih: بارو، سنگر

drūdan, *drūn [HCDLWN-m¹ < A √ ḥṣd | M dr²wd, حاصل برداشتن، درو کردن

(dwr-), N durūdan, diraw-}

دش / ارز

~-xwār [-hwʔl | N ~] = **dušwār**.

dušxwaršt [dwšhwwlšʔ | M dwšxwʔštyhʔ]

duxt [BRTE < A brt-h; dwhtʔ | M dwxt, N ~]

~ar [dwhtʔ | N ~]

duz(d) [GNBA < A gnbʔ; dwc(t) | M dwz, N duzd]

~īh [dwc(d)yh]

duzīdag [dwcytʔʔ]

دزدیده: روزهای افزوده آخر سال، پنجه دزدیده

duzīdan, duz- [dwc-ymʔ | N duzdīdan]

dwārīdan / dwārīstan, dwār- [dwbʔʔ-ymʔ, -stnʔ

حرکت کردن، دیدن (اهریمنی)

| M dwʔʔr-]

~išn:

دوزخ، مسکن (دیوان)

dwāzdah [dwʔcdh | M dwʔzd, N duwāzdah]

~ān [-ʔnʔ]

بروج دوازده گانه

E

ē [ʔy | (M hyb)]

ی (از ادات است و به فعل مضارع مفهوم تمنایی می دهد)

ē, → ēd, ēw.

ēbārag [ʔdypʔlkʔ, ʔdwʔlkʔ | N ēwār]

اوار، غروب

ēbgat(īh) [ʔybgʔ, -yh = Av. aiβi.gati-]

تازش) اهریمن، مخالف

ēbsrūsrim [ʔyp-, ʔybsrwsʔym = Av.

زمان بین غروب خورشید و نیمه شب

aiβisrūθrima-]

ēbyānghān [ʔyp-, ʔywybyʔnghnʔ, ... = Av. aiβyāŋhana- = kusfīg]

کمر بند مقدس

ēč [ʔyc | (P ʔywyč), N hēč]

هیچ (با ادات نفی)

ēčand, → ēw-čand.

ēd [HNA < A hnʔ | M ʔyd] → **dāstan**

این

~rāy čē [cf. N z-ē-rā]

ایرا، چونکه

ēdar [LTME < A l-mh | M ʔydr, N ~]

ایدر، اینجا

ēdōn [ʔywnʔ | N ēdūn]

ایدون، چنین

~īh:

روش (درست)، ایدونی

~-čašm

حسود

~-čašmīh

حسادت

~-čīhr [-cyht | M dwšcyhr]

بدچهر، زشت، بدخو، بدرشت

~-ēwāzīh [-ʔywʔcyh | (M dwšwʔcyh)]

افترا، گفتار بد

~-farrag [-plg | P dwšfʔ]

بدبخت

~-farragīh:

بداقبالی

~-gōwišn [-gwbšnʔ]

بدگفتار؛ گفته بد

~-humat [-hwmtʔ]

اندیشه بد

~-hūxt [-hwhtʔ | M dwšxwptyyʔ!]

گفتار بد

~-kām [-kʔm]

بدخواه، دزکام

~-kanīg [-knykʔ]

کنیز زشت

~-kar [-kl]

دشوار

~-kunišn [-kwnšn]

بدکار، کردار بد

dušmat [dwšmrʔ = Av. dušmata- | M dwšmtyyʔ!]

اندیشه بد

dušmen [dwšm(y)nʔ | = M, N dušman]

دشمن

~īh:

دشمنی

~-ādīh [dwšmnʔtyh | M dwšmnyʔdyh, J dwšmnʔdy]

خصومت، دشمنی

duš-|-menišn [dwš-mynšnʔ]

بداندیش؛ اندیشه بد

~-nām [-nʔm | (M dwjnʔm), N ~]

دشنام، ناسزا؛ بدنام

dušox [dwšhwʔ | M dwš(w)x]

دوزخ

~īg [-ykʔ]

دوزخی

duš-pādixšā(y) [dwšpʔthšʔ(d)]

پادشاه بد

~īh:

پادشاهی بد، فرمانروایی بد

dušrām [dwšʔʔm]

ناشاد، بدبخت

~īh:

بدبختی

dušwār [dwšʔwl | (M dwjwʔr), N ~]

دشوار، ناسازگار

~īh:

دشواری، سختی، ناراحتی

duš-|-wīr [dwš-wyl]

بدفکر

~-wurrōyišnīh [-whwdšnyh]

بی دینی

~-xēm [-hym]

بدخیم

~-xwadāyīh [-hwʔʔyh]

فرمانروایی بد

ēr-mān(ag)

²ēr-mān(ag) [ˈdɪmˈn(k)ʰ]

ēr-menišnīh [ˈdɪmynšnyh]

ēr-tan [ˈdɪmˈ]

~īh:

ērwār [ˈyɪwˈɪ]

ērwārag [ˈdɪwˈɪkʰ | J ˈrwˈɪh]

ēsm [ˈysm] = ēzm.

esp^o → sp^o.

ēštādan, ēst- [YKOYMWN-tmʰ < A yqym, √ qwm; ˈstʰm, ˈwst-ʰmʰ | M ˈyst-ʰdn, N ~]

ایستادن؛ بودن، ادامه دادن (به عنوان معین برای ساختن فعل ماضی نقلی با معنی استمرار)

~išn:

ēš [ˈyʃ | N xēš]

ēšn^o → šn^o.

ē(w) [ɪ; HD < A hɪd | M ˈyɪw, N -ē]

-ی (نکره که در آخر اسم می‌آید)، یک

ēwan [ˈdɪwˈnʰ]

تنه، ساقه

ēwān [ˈdɪwˈnʰ]

دهنه

ēwar [ˈyɪwɪ | J ˈyɪʔʰr]

مطمئن (مطمئناً)، یقین (یقیناً)

ēwarz [ˈdɪwɪc]

حرکت

ēwarzīdan, ēwarz- [ˈdɪwɪc-yɪmʰ]

حرکت کردن، سفر کردن

ēwarzīg [ˈdɪwɪcykʰ]

متحرک

¹ēwāz [ˈyɪwˈɪc]

کلام، گفته

²ēwāz [ˈyɪwˈɪc]

تنها، فقط

~īg [-ykʰ]

خاص، فردی

ēw-bār [ˈyɪwbˈɪ]

یکبار

ē(w)-čand [ˈy(w)ɪcɪnd]

اندکی، یک چند

ēwēn [ˈdɪwɪnʰ | M ˈyɪwyn, (N āyīn)]

آداب، آیین، روش، شکل

pad ~:

به آیین، مطابق رسم و معمول

¹ēwēnag [ˈdɪwɪnkʰ | M ˈyɪwɪng] = ēwēn; → čē-

²ēwēnag [ˈdɪwɪnkʰ | (N āyīna)]

آیینه

ēw-kard(ag) [ˈyɪwkɪr(k)ʰ, -kɪrkʰ]

پیوسته، یکپارچه

ēw-kard(ag)

فروتن

فروتنی

فروتن

فروتنی

گردوار، درخور پهلوان

آرواره، گونه

ēg

ēg [ADYNʰ < A ˈdyn | M ˈyɪg]

آنگاه، پس

ēk [ˈyɪwkʰ | M yk, N yak]

یک

ēkānag [ˈyɪwkʰnkʰ | N yaɣāna]

وفادار، با وفا

~īh:

وفاداری، با وفایی

ēk-dād [ˈyɪwkɪdʰɪ]

یکتا آفریده

ēmēd [ˈdɪmyrʰ]

امید

ēn [ZNE < A znɪ | M ˈyn, N ɪn]

این

-ēn [-ynʰ | = M, N -ɪn]

-ین (پسوند سازنده صفت نسبی)

-endag [-ndkʰ | M -yndɪg, N -anda]

-نده (پسوند سازنده صفت فاعلی)

-ēn-īdan [-yn-yɪmʰ | M

-انیدن (پسوند سازنده فعل سببی و اسمی (= جعلی) متعدی)

-yn-ydn, (N -ān-)]

*ēnōkēn [ˈyɪnw(k)kɪnʰ = Av. *aēnō. kaēnā-]

وارث (دختری که تعهد به

ادامه روش پدر دارد)

enyā [ˈyɪnyʰ | (M ˈnʰy)]

بعلاوه، غیر از

¹ēr [ˈɪd | M ˈyɪr, → azēr]

زیر، پایین؛ پست؛ تحت

~ud abar:

زیر و زیر

²ēr [ˈyɪ]

آزاده؛ پهلوان

~īh:

آزادگی، رفتار خوب

Ērān [ˈyɪrˈnʰ | N ~]

(سرزمین) آریاها، ایران

~ag [-kʰ]

ایرانی، آریایی

ērang [ˈyɪŋg]

سرزنش، نکوهش؛ خطا؛ بی‌دینی

~īh: = ērang.

ēranj-, → ^{1, 2} ēraxtan.

Ērān|-šahr [ˈyɪrˈnʰšrʰ | N ~]

ایرانشهر (= سرزمین آریاها)

~wēz [-wyc]

ایرانویج (= سرزمین اصلی آریاها)

¹ēraxtan, ēranj- [ˈyɪllmʰ, ˈyɪlc- | J ˈyɪxt]

سرزنش کردن، ملامت کردن، ناسزا گفتن

²ēraxtan, ēranj- [ˈyɪllmʰ, ˈyɪlc- | M ˈyɪxt, (ˈyɪmz-)]

جنگیدن، مشاجره کردن

ēraxtār [ˈyɪllrʰɪ]

جنگجو

ēr-kaš [ˈdɪkkʰ | M ˈyɪrkʰ]

دست به سینه (به نشان احترام)، درود

¹ērmān [ˈyɪlmˈnʰ | (M ˈyɪmˈnʰ), N ~]

دوست؛ ایرمان (نام ایزدی است)

~īh:

دوستی

- framādār** [plm²t²l] رئیس، فرماندار، فرمانده
framān [plm²n¹ | M frm²n, N farmān] دستور، فرمان (کوچکترین درجه گناه)
 ~-burdār [-bwr²l | N -bardār] فرمانبردار، مطیع
framāy-, ~išn, → **framūdan**.
frāmōš [pl⁽²⁾mwš | M pr²mwš, N farāmōš] فراموش
framōšīdan [plmwšytⁿ] = **framuštan**.
framūdan, **framāy-** [plmwⁿl, plm²d- | M prm²dn, prm²y-, N far~] دستور دادن، فرمودن
 ~išn: دستور، فرمایش
frāmuštan, **frāmōš-** [pl⁽²⁾mwš-m¹ | M pr²mwšt, pr²mwš-, N farā~] فراموش کردن
franaftan, ***franam-** [plnptⁿl, *plnm- | M prnpt, prnm-] رفتن، پیش رفتن، روانه شدن
franāftan, **franām-** [pln²pⁿm¹, pln²m- | P fm²m-] ۱- پیش بردن، دور کردن، رهبری کردن، هدایت کردن
 ۲- اقرار کردن (به دین)، رواج دادن
 ~išn: پیشرفت، دوری، اقرار
frārāst [p²l²sr¹] ذراع، واحد طول (= ۱۸ اینچ)
frārōn [p²l²wn¹] پرهیزگاری، درستکاری
 ~ih: پرهیزگاری، درستکاری
frasang [plsng | N farsang] فرسنگ (= چهار میل رومی)
frasāwand [pls²wnd] فرسودنی، گذرا
 ~ih: گذرابی
frasp [plsp | N farasp] تیر سقف، دیرک، فرسپ
 ***fraš** [plš] سنان
fraš(a)gird [plškr¹ | M p²š(y)gyrd] فرشگرد، بازسازی در پایان جهان
 ~īg [-yk¹] فرشگردی، جاودانگی پس از بازسازی در پایان جهان
fraš(a)murw [plšmw²hw¹ | M fršymw²rw] طاووس
frašn [plšn¹] پرشش
frawahr [plw²hl | M prw²hr-] فروهر (= روان بی مرگ انسان)، فرشته نگهبان
 در طول زندگی
frawār [plw²l | N farvār(a)] فروار، خانه یا کوشکی که اطرافش باز باشد

- ē(w)-mōg** [y(w)mwk¹] یک موزه داشتن، تنها یک کفش به پا داشتن
ēw-sān [yws²n¹ | (N yak-sān)] شبیه، یکسانی
 ~ih: همانندی، یکسانی
ēw-tāg [ywt²k¹ | M yw t²g, (N yaktā)] تنها، فرد، یکتا
ēz-, → **yaz-**.
 ~išn [yčšn¹] پرستش
ēzm [CYBA < A syb² | N hēzum] سوخت، هیزم

- F**
farr-, → **xwarrah**.
Farrōbāy [plwb⁽²⁾g] آذرفرنگ (نخستین و مهمترین آتش دوره ساسانیان، خاص طبقه موبدان و نجبا)
farrox [plhw¹ | M prwx, N ~] خشنود، خوشبخت، فرخ
 خوشبختی، شادی، فرخی
 فیلسوف
filāsōfā [pyl²swk²py] چاق، فربه
fradadafš [pldps² = Av. fradaδšū-] فرددفش (نام اقلیم جنوب شرقی از هفت اقلیم)
fradāg [MHL < A mhr: pl²k¹ | N fardā] فرادا
frādahišnāh [pl²dhšnyh] افزایش، ترقی
fradom [AWLA < Ar. ! w²l²; pltwm | (M prtwm)] نخست
 ~ih: نخست، آغاز
fragān [plk²n¹] اساس، بنیاد؛ اصل
fragandan, **fragan-** [plkn-dn¹] بنیاد نهادن
frahang [p²lhng | N farhang] آگاهی؛ فرهنگ
 ~estān [-st²n¹] مدرسه
frahanj-, → **frahixtan**.
frahist [plh(y)st¹ | (M pr²yst)] بیشترین (صفت عالی برای freh)
frahixtag [pllhuk¹ | N farhixta] فرهیخته، کارآموز موده، ماهر
frahixtan, **frahanj-** [pllhun¹, pl²hnc- | P frhynj-, N far~] فرهیختن، آموختن، تعلیم دادن

~īh: فرزندی
frazēn [plcyⁿ | N farzīn] فرزین (وزیر در بازی شترنج)؛ (تحت اللفظی):
 * موقعیت دفاع در صفحه شترنج

frēb [plyp | N firēb] حبله، فریب
frēftan, frēb [plyp-m¹ | N fir~] فریفتن
frēftār [plyp^t] فریبکار؛ فریب خورده
frēg [plyk¹ | M prygg] (تیغ) شانه
frēh [plyh | N firih] زیاد، بیش، فراوان **frāy = فراوان**
 ~-būd(īh) [-bwt¹, bwtih] افراط

frēštādan / frēštīdan, frēšt- [ŠDRWN-(y)m¹ < A √ šdr; physt-^m]
 ~-ym¹ | M pryst-^d, N firštādan] فرستادن
frēstag [plystk¹ | M prystag, (N firšta)] فرشته، فرستاده
frēz [plyc] اجبار، وظیفه
 ~bānīg, ~wānīg [-pⁿnyk¹, -wⁿnyk¹] اجباری، تعهدآور
 ~bānīh, ~wānīh [-pⁿnyh, -wⁿnyh] انجام وظیفه
frōd [phwt¹ | M prwd, N furō(d)] فرود **فرود**
 ~mānd [-mⁿd] کاستی، کمبود
frōg [phvk¹ | N furōy] درخشندگی، فروغ
frōghistan, frōhīh- [phvkih-sm¹] درخشیدن
frōxtan, frō(x)š- [MZNW-m¹ < A mzhn, √ zbn | M prwxs-, N
 furōxtan, furōš-] فروختن
frušag [phvšk¹ | (M prwšg), N furša] افروشه / فروشه (نام حلوایی است
 که در آن شیر و روغن را با هم می‌آمیزند)

فرهنگ/

زاودن

فرود **feru**

G

gabr [gph, gwbl | M gbr, N ? gōr] حفره، سوراخ، رحم
 ~īh: گودی
gač [gc | N ~] گج، سنگ‌گج
-ēn [-yn¹] گجی

fraward [phwt¹ | M frwrd-] = frawahr.
frawardag [phwtik¹ | M prwrdg] طومار، نامه
***frawārdan, frawār-** [phwt¹-m¹] پیش آوردن، تعارف کردن (غذا)
Frawardīgān [phwtiykⁿ¹ | N farwardagān] فروردیگان (= جشن فوره‌ها)،
 پنج روز پایانی اسفند ماه و پنج روز افزوده بعدی
Frawardīn [phwtiyⁿ¹ | M frwrdyn, N far~] فروردین؛ گاه‌نما: اولین ماه سال و نوزدهمین روز ماه
frāx [ph¹hw¹ | N farāx] یهن، جادار، فراخ، کافی، فراوان **فراخ**
 ~īh: فراخی، فراوانی
frāxēnīdan, frāxēn- [ph¹hwyn-ym¹] فراخ کردن، موجب پیشرفت شدن
frāy [p¹y | M pr¹y] بیش، فراوان **زیاد**
frayād [plyd^t¹ | N faryād] فریاد (= کمک)، یاری
frayādīdan, frayād- [plyd^t-ym¹ | M pry^d-] به فریاد رسیدن، یاری کردن
 ~išn: کمک، یاری
 ~išnīg: کمک بخشی
frāz [pr¹c | M pr¹z, N farāz] فراز، جلو **فراز**
 ~abgandan: فراز افکندن
 ~az: پس از، جدا از
 ~brēhēnīdan: آفریدن، ساختن
 ~grifitan: به عهده گرفتن، انجام دادن؛ تصمیم گرفتن، منصوب کردن
 ~ō: تا به
frazāftan [p¹ceptm¹ | (M przwps-)] انجام شدن، کامل شدن
frazāftan, frazām- [p¹c¹p¹m¹, p¹c¹m- | M
 prz¹pm] به پایان رساندن، تمام کردن، کامل کردن
 ~išn: فرجام یافته، تکمیل
frazām [p¹c¹m | (N farjām)] فرجام، نتیجه
frazāmēnīdan, frazāmēn- [p¹c¹myn-ym¹] = frazāftan. پیروزی نهایی
frazānag [p¹c¹nk¹ | P fir¹ng, N farzāna] دانا، فرزانه
 ~īh: دانایی، فرزانه‌گی
frazand [prz¹znd | M frzynd, N farzand] فرزندی، پسر، بچه

gar

gar [gɾ]

-gar [-kɫ, -gɫ | M -gr, N ~]

-gār [-kʰɫ | M -gʰr, N ~]

garān [gɾʰnʰ | M grʰn, N girān]

~īh:

garasmān [gɾsmʰnʰ | M grʰsmʰnʰ] = garōdmān.

gard [gɾtʰ | N ~]

gardan [gɾtmʰ | M grdn, N ~]

gardānāg [gɾtʰnʰkʰ | M grdnʰnʰkʰ]

gardānīdan, gardān- [gɾtʰnʰ-ymʰ | M grd(y)nydn, N ~]

gardīdan, gard- [gɾtʰ-ymʰ | M grd-, N ~]

~īšn:

garm [gɾm | M grm, N ~]

~īh:

garm-ābag [gɾmʰpʰkʰ | N ~a]

garmāg [gɾmʰkʰ | M grmʰg, N garmā]

garmōg [gɾmwkʰ | M grmʰg, N garmā]

garmōwar(īh) [gɾmwkʰ wɫ(yh)]

garmsēr [gɾmsyl | N ~]

garōdmān [gɾwmʰnʰ = Av. garō damāna- | P grdmʰnʰ]

~īg [-ykʰ]

yarrānāg [gɾrʰnʰkʰ | M grnʰgʰ ?]

yarrānīdan, yarrān- [gɾrʰnʰ-ymʰ | (N yarrīdan)]

~īšn:

garzag [gɾckʰ | N garza]

garzīdan, garz- [gɾc-ymʰ]

~īšn:

~īšnīg:

gaw [gɾwʰ]

gāw [TWRʰ < A twrʰ | M grʰwʰ, N ~]

gāw

کوه

گر (پسوند سازنده صفت فاعلی)

گار (پسوند سازنده صفت فاعلی)

سخت، دشوار، گران، سنگین

سنگینی، وزن

گرد

گردن

مهره (بازی)

گردانیدن

گردیدن، گشتن

گردش، سیر

گرگرم، داغ

گرمی، حرارت

گرمابه

گرما، حرارت

گرم، تفته، باحرارت

ورگرم: آزمایش ایزدی برای بازشناختن راست از دروغ

و گناهکار از بیگناه

گرمسیر، زمین پست

گرودمان، بهشت برین

بهشتی

رعده

غریدن، نعره زدن

غرش

گرزه، مار

گله کردن، اعتراف کردن

گله

گله مند

دست (اهریمنی)

گاو نر، گاو اهلی؛ در نجوم: برج ثور

gad

gad [gɾʰ = Av. gadā-]

gādan, gāy- [SLYTWN-mʰ < A √ sryʰ? : gʰmʰ | N ~]

gādār [gɾʰrʰ]

gadwar [gɾwɫ = Av. gadawara-]

gāh [gɾʰs | M gʰh, N ~]

gāh [gɾʰs | N ~]

gāh [gɾʰs]

gāhān [gɾʰsʰnʰ]

gāhānbār [gɾʰsʰnbʰrʰ | N gāhānbār]

gāhānīg [gɾʰsʰnykʰ]

gāhbed [gɾʰsprʰ | N *gahbad]

~īh:

gahl [gɾʰhl | N gāl]

gāhūg [gɾʰhwkʰ]

gāhwārag [gɾʰswʰrkʰ | N gāhwāra]

gāl [gɾʰl]

galōg [gɾʰvkʰ | N gulō]

gām [gɾʰm | M, N ~]

~ī dō pāy:

-gānag [-kʰnkʰ | M -gʰng, N -gāna]

gand [gnd | N ~]

gandag [gndkʰ | (M gng), N ~a]

~īh:

gandanāg [gndnʰkʰ | N gandanā]

gandum [Hʰ < A ḡntʰ | (M gnwm), N ~]

ganj [gnc | (M gnz), N ~]

~war [-wɫ | M -wr, N ~]

gan(n)āg [gnʰkʰ | (P gndʰg)] → gandag

~mēnōg:

~īh:

gan(n)āgīh

چماق، گرز

گادن

شوهر

گرزور، حمل کننده گرز

بالین، تخت، جا

زمان؛ یک پنجم شبانروز = گاهنبار

سرود، گاه (سرودی از سرودهای گاهان)

گاهان: قدیمی ترین بخش کتاب اوستا که با الهیات ارتباط دارد

گاهنبار، هر یک از شش بخش سال؛

جشنهای پنج روزه که در پایان هر یک از این شش بخش برپا می شود

گاهانی (= مربوط به گاهان)، روحانی، پنج روز آخر سال

خزانه دار، گنجور

گنجوری

ارزن درشت، گاورس

تابوت

گهواره، نتو

حشر، حشم

گلو

پی، قدم، گام؛ واحد طول (= سه فوت)

گام دو پا (= یک گام، پنج فوت)

گانه (پسوند سازنده صفت عددی)

گند

گنده، بدبو

گندگی، بدبویی

گندنا، تره

گندم

گنج، گنجینه

گنجور

پلید، فاسد

گناگ مینو، مینوی بد

فساد

~kardan:

~īh:

girdag [gltk¹ | N ~a]gišnag [gšnk¹ | P gšng]

gišniz [gšnyc | N ~]

giyā(h) [gy²h, g²h | (M gy²w), N ~]~īzag [-yek¹]gizistag [gcystk¹ | J w/βzsth]gōgird [gwkl¹ | M gwgyrd, N ~]~ōmand [-²wmnd]

gōhr [gwhl | M gwhr, N gauhar]

gōhrag [gwhlk¹] = gōhr.~dānāg [-d²n²k¹]gōhrīg [gwhlyk¹]*gōhrīg [gw(²)hlyk¹]*gōkān [gwk²n¹]~īg [-yk¹]

gōmēz [gwmyc | N gimēz]

gōmēz- [gwmyc- | N gimēz-]

gōn [gwn¹ | N gūn]~ag [-k¹ | M gwng, N gūna] = gōn.gōr [gw¹ | N ~]gōspand [KYNA < A qyn²?; gwspnd | N ~]~čihrag [-cyhk¹]gōstān [gwst²n¹]

gōš [gwš | = M, N ~]

Gōš [gwš | N ~]

gōšag [gwšk¹ | N ~a]gōšōsrūd [gwš²wshw¹ = Av. gaošō.srūta-]gōšt [BSLYA < A hsr²; gwšt¹ | N ~]gōšwār [gwšw² | N ~]

گرد کردن، جمع کردن

گردی

دایره، گرده

کوتاه، کوچک

گشنیز

گیاه

تیغ گیاه، کاه

ملعون، تفرانگیز

گوگرد

گوگردی

جوهر، ماهیت، مایه؛ جواهر؛ خمیره، نسل

گوهرشناس، طبیعت‌شناس

اساسی، ذاتی

جانشین، به جای، معادل

جزئیات

به صراحت؛ مفصل

گمیز، ادرارگاو (به‌عنوان پاک‌کننده در مراسم به کار می‌رود)

ادرار کردن

رنگ، گون

گونه، شکل، نوع

گورخر

گوسفند، چهارپای (کوچک)

دارای تخمه چهارپایان

ستورگاه، آخور

گوش

گوش؛ گاه‌نما؛ چهاردهمین روز ماه

گوشه

آموخته، کسب کرده

گوشت

گوشوار

gāwars [P² < A prg²; g²wls | N ~]gawazn [gw²zn¹ | N ~]gawdar [gw¹l | N ~]gāw-dumb [g²pdwmb | N ~dum]

gāw-mēš [TWRAmyš | N gā(w)mēš]

gāy-, → gādan.

Gayōmart [g²ywkm¹l = Av. gayō marəta | (M gyhmwrđ), کیومرث (انسان نخستین),

N ~]

gaz [gc | N ~]

gaz-, ~išn, → gazīdan.

gāzāg [gc²k¹]gāzar [g²cl | N gāzur]

gazdum [gcd(w)m, gzd(w)m | N každum !]

gazīdag [gzyk¹ | N gazīd]gazīdan, gaz- [gc-, gz-ym¹ | N ~]

~išn:

gēg [gdk¹ | M gyyg]gēhān [gyh²n¹ | = M, N gihān, jahān]~īg [-yk¹]-gēn [-k(y)n¹ | M -gyn, N -gīm]

gēs [gys | (M gyswg, N gēsū)]

gētīg [gytyk, gytydy | M gtyyg, N gētī]

~īg [-yk¹]gil [TYNA < A tyn²; gl | N ~]gilag [g(y)lk¹ | N gila]~ōbār [-²wp²l]gilēn [TYNAyn¹ | N gilīn]gilistag [gbytk¹]

gūr-, ~išnīg, → griftan.

gird [gl¹ | M gyrd, N ~]

(ō) ~ āmadan:

گاورس، ارزن درشت

گوزن

گودر، گوساله

گاودم، شیپور

گاومیش

گز (درخت)

گزنده

گازر، رختشوی

گژدم؛ درنجوم؛ برج عقرب

گزیت، جزیه

گزیدن، نیش زدن

نیش

دزد

کیهان، جهان

کیهانی، جهانی، فانی

گن، گین (پسوند سازنده صفت توصیفی)

گیس، گیسو کس

گیتی ۱- جهانی

گیتی ۲- جهانی

گل

گله، شکوه

گله اوبار، متحمل

گلی

خانه دیوان، مسکن دیوان

گرد، مدور؛ گردآمده

گرد آمدن، جمع شدن

grōh

grōh [glwh | N gurōh]

gubrāg [gwpł'k']

gubrās- [gwpł's-] = wigrās-, → wigrādan.

guftan, gō(w)- [YMRRWN-, YMLLWN-*m*'] < A گفتن، حرف زدن، بیان کردن α

ymlwn, √ ml; gwptn', gw- | M gwptn, gw-, N ~, gō(y)-]

~išn:

guftār [gwpł't | N ~]

~īh:

gugān- [gw'k'n- | M gw'g'n-]

gugār(i)dan, gugār- [gw'k'l-(y)tn' | N guwār-īdan]

gugāy [gw'k'dy | M gw'g'y, N guwāh]

~īh:

gūh [gwh | N ~]

guhrāyēnīdan, guhrāyēn- [gw'hl'yn-ytn']

gul [gwł | N ~]

gumān [gwm'n' | = M, N ~]

~gar [-k/]

~īg [-yk']

~īh, ~īgīh:

gumārdag [gwm'ltk']

gumārdan, gumār- [gwm'l-tn' | M gwm'r-dn, N gumāštan, gumār-]

gumbad [gwmbt' | N ~]

gumēg [gwmyk' | M gwmyg]

gumēxtan, gumēz- [gwmyhtn', gwmyc- | M gwmyxtn,

gwmyz-]

~išn: = gumēzagīh.

gumēzag [gwmyck']

~īh:

¹gund [gwnd | = P]

gund

بگروه، دسته

گوش به زنگ، زرننگ، بیدار

گفتن، حرف زدن، بیان کردن α

گفتار

گفتار

گوبنده

(قدرت) بیان، فصاحت

نابود کردن

گواردن

گواه

سگواهی

گه، مدفوع

انگیختن، بیدار کردن

گگل، رز

گمان، شک

شکاک

مشکوک

گمان، شک

گمارده، مأمور

گماردن، گماردن

منسوب کردن، تفویض کردن

گنبد، آتشکده

آمیزه

آمیختن، مخلوط کردن

آمیختگی، آمیزه

آمیزه، آمیختگی

آمیختگی جهان مادی، طول دوران جهان مادی

سپاه، لشکر؛ گروه، جماعت

gōw-

gōw-, ~išn, → guftan.

gōwāg [gwb'k' | M gw'g, N gōyā]

*gōwizār [gwwc'l]

gōy [gwd | N ~]

gōz [gwc | N ~]

~ēnag [gwzynk' | N gōzīna]

Gōzihr [gwcyl | Ar. jawzah]

~dumb:

~sar:

grāb [gl'p̄ | P gr'b]

grāmag [gl'mk' | P gr'mg]

grāmīg [gl'myk' | M gr'myg, N girāmī]

~īh:

¹graw [glwb' | P grww]

²graw [glwb' | N giraw]

~īh, ~(a)gān [glwk'n' | M grwg'n, N giraugān] = ²graw.

grāyīdan, grāy- [gl'd-ytn' | P gr'y-, آرزو کردن

N girāy-]

griftan, gīr- [OHDWN-*m*'] < A √ 'hd; glptn', gyl- گرفتن، ستاندن، جلوگیری کردن

| M grypt, gyr-, N giriftan, ~]

~išnīg:

griftār [glpt'l | N gīr~]

~ōmand [-'wmnd]

grih [glyh | N girih]

¹grīw [CWLE < A šwr-h; glyw']

²grīw [CWLE, glyw' | M gryw]

³grīw [glyw' | P gryw, N girī(b)]

grīwag [glywk' | N girīwa]

grīwbān [glywp'n' | N girībān]

griyistan, griy- [BK̄YWN-*st*'] < A √ bky; glđ-*stn*' | M

gryy-*stn*, N girīstan, giry-]

griyistan

گویا فصیح؛ سخنگو

به تفصیل، صریح

گوی

گوز، گردو، اغرز، اغرز

گوزینه (شیرینی که با مغز گردو می‌سازند)

جوزهر؛ در نجوم: تنین

نقطه اعتدال پاییزی

نقطه اعتدال بهاری

رحم

ثروت، دارایی

گرامی، عزیز

احترام، محبت

نی‌نازک

سگرو، وثیقه

گراییدن، متمایل شدن؛ قصد داشتن، آرزو کردن

گرفتن، ستاندن، جلوگیری کردن

ملموس، گرفتنی

گرفتار، گرفته؛ اسیر

ملموس، گرفتنی

گره

گردن، گلو

خوبستن، نفس

جریب (واحد اندازه گیری سطح)؛

پیمانه برای اندازه گیری خشکیار

گریوه، دره

گریبان، یقه

گریستن، گریه کردن

hādamāns^arīg	hambār
~īg [-yk ¹]	مربوط به هاتمانسر
hādōxt [h ¹ twh ¹ = Av. ha ¹ aoxta-]	هادخت (یکی از نسکهای گم شده اوستا)، مراسم مذهبی خاص
haft [h ¹ p ¹ t M hpt, N ~]	هفت
~ād [70 M hpr ¹ d, N ~]	هفتاد
~ag [-k ¹ N haftā]	هفته
~ān [- ¹ n ¹]	هفتان، هفت سیاره
haftār [h ¹ p ¹ t (N kaftār !)]	هفتار
haftdah [h ¹ p ¹ tdh N ~, hīf ¹ dah]	هفده
Haftōring [h ¹ p ¹ tw(k)lng = Av. haptōringa-]	هفتورنگ؛ در نجوم: دب اکبر
hagrīz [h ¹ klc M hgryc, N hargīz]	همیشه؛ (با نفی) هرگز
halag [h ¹ lk ¹]	احمق، هرزه (= خل)
~īh:	دیوانگی، حماقت
halām [h ¹ l ¹ m N ~]	هلام، گوشت قرمه
halīlag [h ¹ lylk ¹ N ~a]	هلیله (گیاهی است که میوه آن مصرف دارویی دارد)
ham [hm = M, N ~], → ð	هم؛ همان
~īh:	پیوستگی، همی (= اتحاد)، هماهنگی، نشست
hamābēr [hm ¹ p ¹ yl M h ¹ m ¹ byr]	هتابار
hamāg [hm ¹ k ¹ M h ¹ m ¹ g, N hama]	همه
~dēn [-dyn ¹]	همه دین (مراسم مذهبی)
hamagīh [hm ¹ kyh N ~ī]	همگی، همه
hamahl [hm ¹ (²)hl] = hamāl.	
hamāl [hm ¹ l N ~]	همال، همتا؛ دوست، رفیق
hambadīg [hmb ¹ tyk ¹]	حریف، معارض
hambah- , → hambastan.	
hambāh- , ~išn, → hambāstan.	
hambān [hmb ¹ n ¹ N anbān(a)]	انبان، کیسه چرمی
hamband [hmbnd]	پیوسته
~īh:	پیوستگی
hamband- , ~išn, → hambastan.	
hambār [hm-, hmb ¹ l N anbār]	هتابار

gund	hādamāns^ar
²gund [gwnd N ~]	گند، بیضه
gung [g(w)ng N ~]	گنگ
gurbag [gwlbk ¹ N ~a]	گریه
gurd [gwrl ¹ P gwrd, N ~]	گرد، پهلوان
~īh:	گردی، پهلوانی، شجاعت
gurdag [gwltk ¹ N ~a]	گرده، کلیه
²gurdīh [gwlyh]	سلاح (بعضی قطعات)
gurdwār [gwltw ¹ l]	گردوار، درخور پهلوان
gurg [gwlg N ~]	گرگ
gurgānīg [gwlg ¹ nyk ¹ N ~ī]	گرگانی، منسوب به گرگان
gursag [gwlsk N gurusna !]	گرسنه
~īh:	گرسنگی
gušn [gwšn ¹ N ~]	گشن، نر
gušnag [gwšnk ¹ J gušna]	گشنه، گرسنه
Gušnasp [gwšn ¹ (²)sp̄]	گشنسب (دومین آتش مهم دوره ساسانیان، خاص طبقه ارتشتاران)
gyāg [gyw ¹ k ¹ M gy ¹ g, N jāy]	جای
~rōb [-hw̄p N jāw̄rō(b)]	جاروب
gyān [HYA < A hy ¹ : y ¹ n ¹ M gy ¹ n, N jān]	جان، روان
~kandan:	جان کندن، نزع
~abespār [- ² p̄sp ¹ l N jān-sipār]	بی امید، بی پروا؛ جان سپار، فدایی
~īg [-yk ¹ M -yg]	روحانی؛ حیاتی
~war [-wl (P -br), N jānwar]	جانور؛ جاندار

H

h- [HWE- < A √ hwh; h- M h-]	بودن (فعل ناقص)
¹hād [HWEt ¹ ! = Av. āat] (= ā)	اکنون، پس؛ یعنی
²hād [h ¹ r ¹]	هات، هر یک از بخشهای یسنا
hādamāns^ar [h ¹ tkm ¹ ns̄l = Av. ha ¹ da.mādra-]	هاتمانسر (نوشته‌هایی که با مطالب دینی ارتباط دارد)

hamdam [hmdm N ~]	همدم، مونس
ham-dēsag [hmdysk ¹]	همدیس، هم شکل
hamē [hm'y M hmyw, N ~]	همیشه
~ka:	هر زمان (که)
ham-ēdōn [hm'yōwn ¹ N hamēdūn]	همیدون، هم چنین
hamē [īg [hm'y ¹ yk ¹ M hmywyg]	جاوید
~īhā [-yh ¹]	جاویدان
hamēmāl [hmym ¹ = J]	حریف، معارض
~īh:	مخالفت
hamēnīdan, hamēn- [hmyn-ytn ¹]	یکی کردن، ترکیب کردن
hamē-rawišnīh, hamē-ud-hamē-rawišnīh [(hm'y W) hm'y hwbšnyh]	ابدی
hamēst [hmyst ¹]	کسی که کارهای خوب و بدش برابر است
~(ag) ān [-(k) ¹ n ¹]	اعراف، طبقه میان بهشت و دوزخ
hamēstār, ~īh [hmyst ¹ , -yh] = hamēmāl, ~īh.	
hamēšag [hm ¹ šk ¹ M hmyšg, N ~a]	همیشه
~īh:	همیشگی
~sōz	همیشه سوز
hamē-wahār [hm'y wh ¹ N hamēša-bahār]	گل همیشه بهار
ham-ēwēnag [hm ¹ dwykn ¹]	همانند، یک جور
ham-gōhr [hm ¹ gwhl M hm ¹ gwhr]	هم گوهر، هم ذات
ham-gōnag [hm ¹ gwnk ¹ M hm ¹ gwn ¹ g]	همانگونه، چنین
P hāmharz [h ¹ (¹)mhtc P h ¹ mhyrz]	همراه، ملازم
hāmīn [h ¹ myn ¹ = M]	تابستان
~īg [-yk ¹]	تابستانی
hāmīst [KHDE, → hammis; h ¹ mst ¹]	همه
ham-kār [hmk ¹ N ~]	همکار
~īh:	همکاری
hāmkišwar [h ¹ mkyšwl M -wr]	عالم
hammīs [KHDE < A k-īdh], az . . . ~ :	همراه... با
hammōxtan, hammōz- [ALPWN-tn ¹ < A √ ¹ lp; hmwhm ¹ , hmwc-,hmwz- M hmwxtn, N āmōxtan, āmōz-]	آموختن؛ یاد گرفتن

hambārīdan, hambār- [hm-, hnb ¹ l-ytn ¹ M hmb ¹ r-, N anbārīdan]	انباشتن، گردآوری کردن
hambasān [hmbs ¹ n ¹ M ¹ mbs ¹ n ¹]	دشمن، معارض
~īg [-yk ¹]	دشمنانه، مغایر
hambast [hmbs ¹ N anbast]	متراکم، به هم پیوسته
¹ hambastag [hmbs ¹ tk ¹ N anbastā]	مرکب، متشکل
² hambastag [hmbs ¹ tk ¹ M hmbst ¹]	افتاده، فرو ریخته
hambāstag [hmb ¹ st ¹ k ¹]	* همه
¹ hambastan, hamband- [hmbs ¹ tn ¹ , hmbnd-]	ترکیب کردن، شکل دادن؛ احاطه کردن، بهم بستن، بهم پیچیدن
~išnīh:	بهم بستگی، بهم پیچیدگی
¹ hambastan, hambah- [hmbs ¹ tn ¹ , hnb ¹ h- M hmbst ¹ , hmbh-]	فرو افتادن، خراب شدن
~išn:	
hambāstan, hambāh- [hmb ¹ stn ¹ , hnb ¹ d- M hmb ¹ stn ¹ , hmb ¹ h-]	به زیر افکندن، برانداختن، ویران کردن
~išn:	
ham-bašn [hmbšn ¹]	براندازی، فروریزی، تخریب
hambaw-, ~išn, → hambūdan.	هم قامت
hambāy [hmb ¹ g (M hmb ¹ w)]	انباغ، شریک؛ حریف
hambāz [hm-, hnb ¹ c M ¹ mb ¹ z, N anbāz]	انباز
hambedīg [hmbytyk ¹] = hambadīg.	
hambōš-, ~išn [hnbwš-, -šn ¹ N anbōšīš] = hambūs-, ~išn.	
hambōy- [hnbwd- M hmbwby-, N anbōyīdan]	بوییدن، بو کردن
~āgīh [- ¹ kyh] ~išn:	بویایی (حسن)
hambūdan, hambaw- [hm-YHWWN-tn ¹ , → būdan; hmbwt ¹]	ترکیب شدن، یکی شدن
~išn(īh):	اتحاد، ترکیب
hambun [hmbwn ¹]	اصلاً، هیچ (با ادات نفی)
hambūsīdan, hambūs- [hnbws-ytn ¹ N anbūsīdan]	انبوسیدن، آستن شدن
~išn:	آبستنی
ham-dādestān [hm-DYNA, -d ¹ tst ¹ n ¹ N ham-dāstān]	همداستان، موافق

handēmānīh	han.j-
~īh :	بار، حضور
handēmāngar [hndym²nkl]	رئیس تشریفات، معرفی کننده (به حضور)
~īh :	معرفی
handēšīdan, handēš- [hndyš²ym¹ M hndyš²-,	اندیشیدن، فکر کردن، تصور کردن
N an~]	
~išn :	اندیشه، فکر
handēšīdār [hndyšty²l]	اندیشنده
handōxtan, handōz- [hndwhm¹, hndwc- N an~]	اندوختن، کسب کردن، گرد کردن
~išn(īh) :	کسب، تحصیل
handraxtag [hndl²htk¹ P ²ndrxt]	ستم‌دیده
~īh :	ستم، رنج
handūdan, *handāy- [hndwtm¹ (M ²nwd),	اندودن، روغن مالی کردن، مالیدن
N an~]	
hangad [hngt¹ P ²ngd]	توانگر، دارا
~īh :	دارایی، ثروت
hangām [hng²m N ~]	زمان، هنگام
~īg [-yk¹]	بهنگام
hangārag [hng²lk¹ N angāra]	شماره، حساب
hangārdan, hangār- [hng²l²tm¹ M hng²r-, N an~]	حساب کردن، تصور کردن
~išn :	رسیدگی، توجه، ملاحظه
hangēxtan, hangēz- [hngyhtn¹, hngvc- (M	انگیختن، تحریک کردن، تهییج کردن
hgyn-), N an~]	
~išn :	انگیزش
hangīrdēnīdan, hangīrdēn- [hngltyn²ym¹]	خلاصه کردن، کامل کردن
hangīrdīg [hngltyk¹]	بی نقص، کامل؛ خلاصه
~īh :	تکمیل، خلاصه
hangōšīdag [hngwšytk¹ M ²ngwšydg]	راه، روش، همانندی
~ī :	مانند
hangrāyīdan [hngl²dym¹]	سوگواری کردن
hangrūdag [hnglwtk¹]	سوگواری
han.j-, → hixtan.	

hammōzišn	handēmān
~išn :	آموزش، یادگیری
hammōxtār [hmwhr²l]	آموزگار، یادگیرنده
~īh :	یادگیری
hammōz-, ~išn, → hammōxtan.	
~gār [hmwck²l N āmōzgar]	آموزگار
ham-nibardīh [hmnplyh]	نبرد، هم‌نبردی
hamōg [hmwg]	برابر، شبیه
hāmōn [h²mwn¹ N hāmūn]	هامون، زمین هموار <i>همن / همنه</i>
hāmōyēn [h²mwdyn¹]	همه
ham-pursag [hmpwrsk¹]	مشاور، همپرس (= طرف گفتگو)
~īh :	مشاوره
ham-[-rānīh [hml²nyh]	جنگ، نبرد
~sāmān [-s²m²n¹]	مجاور
~sardag [-sttk¹]	همنوع، شبیه
~sāyag [-s²dk¹ N hamsāya]	همسایه
~tāg [-t²k¹ N hamtā]	همتا، قرین
~tan [-tm¹]	هم‌تن، هم‌قامت
~tōhmag [-twhmk¹]	هم‌تخمه، خویشاوند
hamwar [hmwl N hamwār]	هموار، مسطح
hāmwār(ag) [h²mw²l, -k¹ N hamwāra]	همواره
ham-zamān [hm ODNA N ~]	هم‌زمان، فوراً
handām [hnd²m = P, N andām]	اندام، عضو
handarz [hndlc M ²ndrz, N andarz]	اندرز، حکم، وصیت
handarzēnīdan, handarzēn- [hndlcyn²ym¹]	اندرز دادن
handāxtan, handāz- [hnd²hm¹, hnd²c- M hnd²c-, N an~]	طرح ریختن،
	تخصیص دادن، تخمین زدن، داوری کردن
~išn :	داوری
handāxtār [hnd²ht²l]	طراح
handāz-, ~išn, → handāxtan.	
~ag [hnd²ck¹ N andāza]; ~ handāzag ī	اندازه، روش؛ مانند
handēmān [hndym²n¹ = M]	پیش، درحضور <i>همی</i>

hāwištūh	Hordād
~īh:	شاگردی
haxt [h(ʿ)hrʰ]	ران، سرین، کفل
hāxtan, hāz- [hʰtmʰ, hʰc-]	ترغیب کردن، راهنمایی کردن، رهبری کردن، گرواندن
~išn:	ارشاد، ترغیب
hazār [4,000, hcʰ M hzʰr, N ~]	هزار
~ag [-kʰ N -a]	هزاره
hazzān [ʰhzʰnʰ]	گور، استودان، جایی که استخوان مرده‌ها را در آن می‌ریزند
hēn [hynʰ M hyyn]	لشکر
~īh:	حمله، هجوم
hērbed [hyprʰ N hērbud]	هیربد، آموزگار علوم دینی
~īh:	هیربدی
hērbedestān [hyprʰstʰnʰ]	هیربدستان، مدرسه هیربدی
~īh:	آموزش هیربدی، تحصیل علوم دینی
hērīg [hylykʰ N h/xērī]	خیری، شب‌بو
hēzag [hyckʰ (M hyjg), N hēz]	دلو
hil-, ~išn, → hištan.	
hindūg [hndwkʰ M hyndwg, N hindū]	هندی
~ān [-ʰnʰ]	هندوستان
hištan, hil-, (P hirz-) [S̄BKWN-tmʰ گماردن، قراردادن، گماردن < A √ šbq; (hlc-) M hyštn, hyl-, (P hyrz-), N ~]	ترک کردن، رها کردن، عفو کردن، قراردادن، گماردن اشستن، الهم، الهم، الهم
~išn:	رهایی، عفو
hixr [hyhl]	مدفوع، کثافت
hixtan, hanj- [hyhtmʰ, hnc- P hxr]	کشیدن (آب) کشیدن (آب) کشیدن (آب)
P hō [hwʰ = P]	آن، او
Hōm [hw̄m N ~]	هوم، گیاه مقدس
homānāg [h(w)mʰnʰkʰ N hamānā J xumānā], ō ... ~	مانند مایون مایون مایون
~īh:	همانندی
hōmāst [hw̄mʰstʰ]	هماست (دعاهای مختلف)
hōm[ēn, -īg [hw̄mynʰ, -ykʰ]	هوم، منسوب به گیاه هوم
~ōmand [-ʰwm̄nd]	هوم دار
Hordād [hwr̄dʰ M hr̄wdʰd, N Xurdād]	خرداد (= کمال): نام پنجمین امشاسپند
	و نگهبان آب؛ گاه‌نما: نام سومین ماه سال و ششمین روز ماه

hanjāftan	hāwišt
hanjāftan [hncptnʰ P hnjft, (M hnzpt)]	انجام شدن
hanjāftan, hanjām- [hncʰptnʰ, hncʰm- P hnjʰft, hnjʰm-, (M hnzʰpt, N anjāmīdan)]	اجرا کردن، انجام دادن، کامل کردن
hanjām [hncʰm N anjām]	عاقبت، انجام، برآمد، نتیجه
hanjāman [hncmnʰ (P ʰnjmn, M hnzmn), N anjūman]	اجتماع، انجمن، گردهم‌آیی، مجمع
~īg [-ykʰ]	عضو برجسته انجمن، سخنران، خطیب
hanjīdan [hnc-ymʰ N ~] = hixtan.	
hannām [hnʰm = M] = handām.	
Harborz [hlbwlc N Alburz]	البرز، رشته‌کوهی که دور زمین را فرا گرفته است
harg [hlg cf. M hrʰg, Ar. xarj, xarāj]	خراج، مالیات؛ کار، کوشش
*harrōb- [hlwp- M hrwb-]	جمع کردن، گردآوری کردن
~išn(īh):	گردآوری، مجموعه
har(w) [KRA < A kʰ; hl M hrw, N har]	هر، همه، هریک
harwīn [hlwynʰ M hrwyn]	همه
harwisp [hlwspʰ M hrwsp]	همه
~īn [-ynʰ]	همه
harzag [hlckʰ N harza]	آزاد، رها
hāsʰr [hʰsl = Av. hāθra-]	هاسر: مقیاس زمان (۱/۱۲ شبانروز)؛ مقیاس طول (فوسنگ، یا ۱/۴ فوسنگ، یک میل)
haspīn [hspynʰ = M]	آسایش، استراحت
hast, ~īh [AYTʰ, -yh] = ʰast, ~īh.	
hašāgird [hšʰkltʰ M hšʰgyrd, N šāgird]	کادانش‌آموز، شاگرد
hašt [TWMNYA < A tmnyʰ; hštʰ = M, N ~]	هشت هشت هشت
~ād [80 N ~]	هشتاد
~dah [hštʰd N ~, hiždah]	هجده
ʰāwan [hʰwnʰ N ~]	هاون هاون
ʰāwan [hʰwnʰ = Av. hāwani-]	بامداد (یکی از پنج بخش شبانروز)
hāwand [hʰwnd M hʰw(y)nd]	شبیبه، مانند
~īh:	شبهت، همانندی
hāwišt [hʰwštʰ]	دانش‌آموز، شاگرد

hu-menišn	hušk-kūn
hu-menišn [hwmyšn ¹]	نیک‌اندیش
hu-murwāg [hwmlw ² k ¹]	مروای نیک
hunar [hwnl M hwnr, N ~]	هنر، قابلیت، مهارت
hunarāwand [hwnl ² wnd M hwnr ² wynd]	ماهر، بافضیلت
~īh:	مهارت، هنرمندی
hunarōmand [hwnl ² wmnd N hunarmand] = hunarāwand .	
hunīdan [hwnym ¹]	بیرون کشیدن (شیره)، فشردن
huniyāg [hwnyd ² k ¹ N xunyā]	مطبوع، لذت‌بخش
~īh:	سرگرمی، لذت، رضایت‌خاطر
huniyāgar [hwnyd ² kl N xunyāgar]	خنیاکر، نوازنده، رامشگر
hu-niyōxš [hwnydw ² hš]	باتوجه
hunsand [hwnsnd = P, (N xursand)]	خرسند، خشنود
~īh:	خرسندی، خشنودی
hunušak [hwnšk ¹ = Av. hunuš]	فرزند (اهریمن)
hunušakēnīdan [hwnškyntm ¹]	زادن (اهریمنی)
hu-pādixšā(y) [hw ² thš ² (d)]	پادشاه خوب
~īh:	پادشاهی خوب
hu-passandagīh [hwpsndkyh]	رضایت
hur [SKL < A škr ² ; hwl]	مشروب الکلی، * قومیس یا قومیز (شیر ترش مادیان است که به عنوان مسکر مصرف می‌شده است)
huram [hwlm N xurram !]	خرم
~īh:	خرمی
hurām [hw ² m]	شاد
hu- -ramag [hwlmk ¹]	خوب رمه، دارای رمه خوب
~-rust [-hws ¹]	خوب رسته
~-sāzagīh [-s ² ckyh]	سازگاری
~-spās [-sp ² s]	سپاسگزار
husraw [hwshw ¹ (M hwsrwg), N xusrw]	خوش‌آوازه، نیکنام
~īh:	آوازه، نیکنامی
hušk [hwšk ¹ = M, N xušk]	خشک
~-kūn [-ŠTE]	عقیم

hōšag	humāy
hōšag [hwšk ¹ M hwšg, N xōša]	خوشه، دسته؛ در نجوم: برج سنبله
hōšēnīdan, hōšēn- [hwšyn-ym ¹]	خشکاندن
hōšīdan, hōš- [hwš-ym ¹ M hwš-, N x~]	خشکییدن، خوشیدن
hōy(ag) [hw ² y, -k ¹ M hw ² y]	(دست) چپ
Īrōm [hw ² m M hrwm, N Rūm]	بیزانس، روم
~āyīg [- ² dyk ¹]	بیزانسی، رومی، یونانی
hu- [hw- = M]	خوب -، نیک -
~īh:	خوب، خوبی
hu-bōy [hw ² bd]	خوشبو، معطر
~īh:	بوی خوش
hu-čašm [hwčšm]	نیک چشم، نیکخواه
~īh:	نیکخواهی
hu-čīhr [hwcyhl M hwcyhr, (N xūjīr)]	نیکو، هجیر، زیبا
hudā(ha)g [hw ² (h)k ¹ = Av. hudāh-]	خوب، نیکوکار
~īh:	نیکوکاری
hu- -dast [hw ² dst ¹]	تردست، ماهر
~-dēn [-dyn ¹]	دارای دین خوب (مزدیسنی)
~-dōšag [-dwšk ¹]	خوشایند
~-ēwāz [- ² yw ² c]	خوش‌گفتار، دلجو
~-ēwāzīh:	دلجویی
~-fraward [-phwl ¹]	آمرزیده، مرحوم
hūg [HZWLYA < A ḥzyr ² ; hwk ¹ M hwg, N xūg]	خوک
hugar [hwgl]	ساده؛ نیکوکار
hu- -gōwišn [hwgwšn ¹]	خوش‌گفتار
~-gugār [-gw ² l]	خوشگوار
hūkar(ag) [hwkl (k ¹) N xūkara]	خوکره
~-kunišn [-kwnšn ¹]	خوش‌کردار
~-mānīh [-m ² nyh]	نیک‌اندیشی، نیکخواهی
humat [hwmt ¹ = Av. humata-]	اندیشه نیک
humāy [hw ² m ² y N ~]	همای، مرغ سعادت؛ عقاب

-īzag [-yck¹ | M -ygz, N -īza]

— ایزه (پسونند تصغیر)

Ĵ

ĵād [y²t¹]

بهر، پاره

¹ĵadag [ytk¹ | M jdg]

فال، بخت

²ĵadag [ytk¹]

خاصیت، عرض

ĵādag [y²tk¹ | M ĵdg]

بهر، پاره؛ سبب، مورد

ĵadag-gō(w) [y²tkgwb¹]

وکیل، شفیع

~īh:

شفاعت

ĵadag-wihīrīh [ytkwlylyh]

تغییر، دگرگونی

ĵadārīh [y²lyh]

نگاهداری

*ĵadišn [y²šn¹]

خاصیت، عرض

~īg [-yck¹]

عرضی، غیر اصلی

ĵādūg [y²nwk¹ | M ĵ²dwg, N ĵādū]

جادو، جادوگر

~īh:

جادوگری، جادویی

*ĵay [y²h | N ~]

جنگ (درخت)

ĵagar [ykl | N ĵagar]

جگر

ĵah-, → ĵastan.

ĵahišn [yhyšn¹ | J jhyšn-]

اقبال، شانس، فال

ĵahišn-ayār [yhyšn hdyb²l | N ĵhšy²r]

خوشبخت؛ جهشیار (نام شخص)

~īh:

خوشبختی

ĵahūd [yhwt¹ | N ĵahūd]

جهود

¹ĵām [y²m | N ~]

جام، شیشه

²ĵām [MANE < A m²n-lt; y²m | M ĵ²m, N ~]

جام، پیاله

¹ĵāmag [y²mk¹ | N ĵāma] = ²ĵām.

²ĵāmag [y²mk¹ | M ĵ²mg, N ĵāma]

جامه، لباس

ĵang [yng | M jng, N ~]

جنگ، پیکار، رزم

ĵār [y²wl | M ĵ²r]

هنگام، زمان

ĵastan, ĵah- [y²sm¹, yh-]

جستن، روی دادن پدیدار شدن

hu-škōh [hwškwv]

باشکوه، باوقار

~īh:

وقار

hušnūd(ag) [hwšnwt(k)¹ | M hwšnwd, N xušnūd]

خرسند، خشنود

~īh:

خرسندی، خشنودی

hu-tuxš [hwrwhš]

هنرمند

huwaršt [hwwlšt¹ = Av. hwaršta-]

پرهیزگاری، کردار نیک

hu-xēm [hwhym]

خوش خو، خوش خیم

~īh:

خوش خیمی، خوی خوش

hūxt [hwhr¹ = Av. hūxta-]

گفتار نیک

*huzārag [hwc²lk | N xujāra]

کم، اندک، خرد

I

ī [Y, ZY- < A zy | M 'y(g), N ī] ضمیر موصولی: که، کدام؛ ادات ربط (کسره اضافه)

-īdan [-ym¹ | M -ydn, N ~]

— یدن (پسونند سازنده مصدر ثانوی)

-īg [-yck¹ | M -yg, N -ī]

— ی (پسونند سازنده صفت نسبی)

-īh [-yh | M -yh, -yy, N -ī]

— ی (پسونند سازنده اسم معنی)

-īhā [-yh² | = M, N -hā]

— ها (پسونند سازنده قید که بعدها به عنوان نشانه جمع

به کار رفته است)

-īh-istan [-yh-sm¹ | M -yh-y²sm]

— ایهستن (پسونند سازنده فعل مجهول و مشتق)

im [LZNE < A l-znh; 'm | M 'ym, N ~]

این

~čim rāy:

بدین سبب

~rōz:

امروز

-(i)m [-m | = M, N -am]

مرا، مال من (ضمیر متصل اول شخص)

-istan [-sm¹ | M -y²sm, N ~] → -īh-istan.

— استن (پسونند سازنده مصدر ثانوی)

-(i)š [-š | = M, N -aš]

او را، مال او، آن را، مال آن (ضمیر متصل سوم شخص مفرد)

-išn [-šn¹ | M -y²šn, N -iš]

— ش (پسونند سازنده ۱- اسم مصدر

۲- به آخر بن مضارع افزوده می شود و معنی لزوم و بایستن را می رساند)

-(i)t [-t | = M, N -at]

تو را، مال تو (ضمیر متصل دوم شخص مفرد)

-iz [--(y)c | M -yc, -yz]

هم، نیز (از ادات متصل قیدی)

ǰumbišn

~išn:

ǰumbīhistan, ǰumbīh- [ywmbyh-stn¹]

ǰuttar [ywdt | M jwtr]

~ih:

ǰuwān [ywb²n¹ | (P yw²n), N ǰawān]

~ih:

ǰuxt [ywh¹ | (P ywxt), N ǰuft¹]

kadār-iz-ē(w)

جنبش، حرکت

جنبانیده شدن

متفاوت، غیر از

متضاد، مخالف

♣ جوان، یک جوان (جوانی)

♣ جوانی

♣ جفت، دوتا

K

ka [AMT < A ²mty | M k², N ki]

کاهی (= چه وقت)؛ اگر، چون

kabāh [kp²h | Ar. qabā]

♣ قبا، جامه

kabārag [kp²lk¹ | N ~a]

♣ کباره (سبیدی که از چوب و حصیر بافند)، آوند، ظرف

kābēn [k²pyn¹ | N kābīn]

♣ کابین، مهریه

kabīg [kpyk¹ | N kab/pī]

♣ کپی، میمون

kabīz [kpyc | (N kawīž)]

♣ کوپز (مقیاس غلات، ۱/۱۰ جریب)

kabk [kpk¹ | N ~]

♣ کبک

~an jīr [-²ncyl | N ~]

♣ کبکنجیر (نوعی دراج)

kabōd [kpw¹ | N ~]

♣ کیود؛ کیوتر

kabōtar [kpw¹ | M kbwtr, N ~]

♣ کیوتر

kāč [k²c | N kāš(ki)], ~ka:

♣ کاش؛ کاشکی

kādag [k²lk¹]

♣ سرگرمی، شوخی

kadag [k²k¹ | M kdg, N kada]

♣ کده، خانه

~bānūg [-b²nwk¹ | N kadbānū]

♣ کدبانو

~īg [-yk¹]

♣ اهلی؛ بنده، خدمتکار

~xwadāy [-hwr²y | P qdxywd²y, N kadxudā]

♣ کدخدا

kadām [k²m | M kd²m, N kudām]

♣ کدام، چه

~iz-ē(w) [-c-HD]

♣ هرکدام

kadār [k²l]

♣ کدام، که

~iz-ē(w) [-c-HD]

♣ هرکه

ǰahišn

~išn, → ǰahišn.

ǰašn [yšn¹ | N ~]

♣ جشن، عید

ǰaw [Š² < A š²rn² | N ~]

♣ جو

ǰāwēd [y²wyr¹ | (P y²wyd), N ~]

♣ جاوید

ǰāwēdān [LOLMN < A l-'lma; y²wyr²n¹ | (P y²wyd²n, M j²yd²n), N ~]

♣ جاویدان، همیشه

~ag [-k¹ | (P -g), N ~a]

♣ جاودانه، ابدی

ǰawēn [Š²yn¹ | N ǰawīn]

♣ جوین

ǰeh [y²h, yy²h = Av. ǰahī-]

♣ جه (سر دیو مؤنث)

ǰīw [cyw¹, yyw¹ = Av. ǰīwya-

♣ شیر (تقدیس شده)

*ǰomā [ywm²y]

♣ هر دو؛ همراه با

ǰōrdā [ywt²y, -²k | (P yw²rd²w), J *jwrd²r]

♣ دانه، غله

ǰō(y) [ywd, ywb¹ | N ~]

♣ جوی، نهر

ǰōy-, ~išn, → ǰūdan.

ǰud [ywd¹ | M jwd]

♣ جدا، متفاوت؛ ضد

~az [N ǰuz]

♣ جز، جدا از

ǰudāg [ywd²k¹ | N ǰudā]

♣ جدا، متفاوت

~ih:

♣ جدایی؛ تفاوت

ǰūdan, ǰōy- [ywm¹, ywd- | M jwwdn, (jwy-), (N jawīdan)]

♣ جویدن؛ بلعیدن (اهریمنی)

~išn:

♣ عمل جویدن (اهریمنی)

ǰud-|-beš [ywdt byš]

♣ بی‌گزند، پادزهر

~dādestān [-DYN]

♣ مخالف، ناموافق، ناسازگار

~dēw [-ŠDYA]

♣ ضد دیو

~nāy [-n²d]

♣ واحد طول (شمش پا)

ǰud-ristag [ywdt lystk¹]

♣ بی‌دین، مشرک

~ih:

♣ بی‌دینی

ǰuy [ywg | N ~]

♣ یوغ

ǰumbāgih [ywm²kyh]

♣ جنبش

ǰumbēnīdan, ǰumbēn- [ywmbyn-ytn¹]

♣ جنبانیدن

ǰumbīdan, ǰumb- [ywm²-ytn¹]

♣ جنبیدن

kamān

kamān [km²n¹ | = M, N ~]

~dār [-d²l | N ~]

kamar [kml | N ~]

~-band [-bnd | N ~]

kāmgar [k²mk²l | P k²mg²r, N ~]

kamist [kmyst¹]

~īh: pad ~īh,

kāmistan, kām- [YCBEN-sm¹ < A yšbh, √ šbh; k²m-(y)stn¹ | M k²m-yst¹]

kām | -rawāg [k²m twb²k¹ | N ~rawā]

~-zī(w)išn [-zywšn¹]

kam-zōr [kmzwl | N ~]

~īh:

kan-, → kandan. √

kanār [kn²l | N ~]

~ag [-k¹ | M kn²rg, N ~a]

~agōmand [-k²wmnd | M -gwmnd]

kandan, kan- [HPLWN-in¹ < A √ hpr; kn-dn¹, -in¹ | M kn²d, N ~]

kanīg [knyk¹ | M knyḡ]

kanīzag [knyck¹ | M knyccḡ, N kanīz(ak)] = kanīg.

kantigr [knḡl]

kāpūr [k²pwl | Ar. kāfūr]

kar-, → kardan.

¹kār [k²l | M k²r, N ~]

~framūdan:

²kār [k²l], pl. ~ān:

³kār [k²l].

kār-, → kištan.

karafs [k²ps | N ~]

kār-āgāh [k²²ks | N ~]

kār-āgāh

کمان

کماندار

کمربند، بند، کمربند

کمربند

کامگار، مستبد

کمترین

حداقل

آرزو کردن، خواستن

کامروا

آزاد، خودکامه

کم زور

کم زوری

کنار، لبه؛ آغوش

کناره، مرز، سامان

کناره‌مند، محدود

کنند؛ ویران کردن، نابود کردن

کنیز، دوشیزه

کنتیر، تیردان

کافور

کار، امر، عمل

کار فرمودن، مورد استفاده قرار دادن

عموم

کرته

کرفس

کارآزموده، با تجربه

kaf

kaf [kp | N ~]

kaf-, → kaftan.

kafč [kpc | N ~]

~ag [-k¹ | N ~a]

kafš, ~ag [kps, -k¹ | N kafš]

~gar [-kl | N ~]

kaftan, kaf- [kp-tn¹ | P kft, kf-]

kāh [TBNA < A tbn² | N ~]

kāh-, ~išn, → kāstan.

kahas [kts | M khs]

kāhēnīdan, kāhēn- [k²hyn-ytn¹]

kāhīdan [k²hyn¹ | N ~] = kāstan. ∞

kahist [kss¹]

kah-rubāy [khlp²d | N ~rubā]

kahwan [khwbn¹ | M qhwn, N kuhan]

kākom [k²kwmm | N ~]

~ī spēd:

kālbod [k²lpwl¹ | (M k²lbyd), N ~]

~ōmand [-²wmnd]

kam [km | M km², N ~]

kām [k²m | = M, N ~] ^{کام}

kām-, → kāmistan.

¹kāmāg [k²mk¹ | N kāmā]

²kāmāg [k²mk¹ | N kāmā] = kām.

~-hanjām [-hnc²m]

~-hanjāmīh:

~ōmand [-²wmnd]

~-widār [-w²l | N kām-gudār]

~-xwadāy [-hwt²y]

kamāl [km²l | (M km²r)]

~īg [-y²k¹]

kamālīg

کاف، گل ولای

کفگیر، ملاقه

قاشق

کفش

کفشگر، کفکش

افتادن

کاه، علف خشک

کارین، فئات

کاهش دادن، کم کردن

کمترین

کهربا

کهن

قائم

قائم سفید

کالبد، قالب، تن

جسمانی

اندک، کم، خرد ← kem

کام، آرزو، هدف

کامه (انواع سوپ)

کامکار، موفق

کامکاری، موفقیت

مشتاق، مایل

کامروا، خودکامه

خودکامه، مستبد

سر (اهریمنی)

سر، رئیس (اهریمنی)